

excessi sunt illi de quibus in die iudicii quando scientiarum libri proferuntur
 index viuorum ac mortuorum dicet. Venite benedicti patris mei percipite reg-
 num quod vobis paratum est ab origine mundi. Tunc in istos Christi pueros se-
 culi principes ac magnates qui modo thesauris incubant. horrea dilatant.
 mollibus vestiuntur. splendide viuunt. alterius vite ritum admiran-
 tes et preter tristitia spiritus generes. repetent illud sapientie dictum. hi sunt
 quos aliquando habuimus in derisum et in similitudinem improperij. nos
 in sensati vitam illorum existimabamus insaniam. et finem illorum sine hono-
 re. Ecce quomodo computati sunt inter filios dei. et inter sanctos fors illorum est
 ergo errauimus a via veritatis. et de hoc iam satis. Primus igitur hic atque
 optimus patientie gradus est. In quo si Ludovicum morbiolum cocis
 uem tuum qui anno preterito functus est vita. collocaueris quos multi sunt ve-
 si fuerunt qui iusti simplicitate derideant. non ero fortasse grauius con-
 demnandus. Secundus gradus est eorum. qui non querunt grauius inui-
 tant ad se mala. at tamen cum veniunt benigne suscipiunt. et reuerenter tan-
 quam dei nuncios amplectuntur. Ex eorum numero fuisse Job arbitror. cuius in
 patientia nomen est clarum. Ipse namque cum suorum cladem audisset coelum
 suspiciens dixit. Dominus dedit. dominus abstulit. sicut domino placuit ita fa-
 ctum est. Sit nomen domini benedictum. huic adiungendus est Thobias qui
 cecitatem oculorum tam patienter tulit. ut ab angelo curari meruerit. Ter-
 tium ac infimum patientie gradum illi sibi vendicant qui mala neque querunt
 neque cum venerunt gratanter accipiunt. ingressa non eijciunt. secum patien-
 tur grauate ferunt. conquiruntur etiam. tamen sedata bile in deum non ela-
 ti musando transiunt. et a vicio parum distantes in extremis patientie mar-
 ginibus ferunt. Et hi sunt qui nostra hac etate viri boni sunt. vix restat
 nobis antiqus fortis iste reliquie. et raris quidem in locis. ut periculum
 sit ne et ipse quoque breui collabatur.

Venerandi fratris Baptiste Mantuani Carmelite
 Flagor ex ad patientiam. Liber Secundus

Quod patientia via est sanctorum ad celum. Cap. primum

Non igitur maiore fide quam eloquentia dictis velim te vir pre-
 stantissime paulo aliter inspicias et abiectis seculi curis.
 et spinis illis que iuxta christi parabolam semen. hoc est
 verbum dei fructificare non sinunt. excisis: te ipsum in
 trinsecus gratias. iuxta illud persianum. nec te quisueris extra
 et cum aio tuo ponas. aiaduertatque i quonam patiente gradu sis constituit.

Dij

Liber Primus

Quod si fortasse, quod mihi suspicor, a patientia te exclusum videns: sci
 to te a scōz sorte supatum. Quotquot em a mūdi exordio ad nrām vsqz
 etatem deo placuerūt: crucis patibulū in mortali suo corpe portauerunt.
 Audi quid in psalmis dicit: Propter te mortificamur tota die estimari si
 mus sicut oues occisiōis. Item trāsumus p aquam et ignem, et eduxisti
 nos in refrigeriū. Paulus ad hebreos de sanctis ita loquitur: **Alij** ludibri
 a et verbera experti, insup et vincula et carceres, lapidati sunt, secti sunt tē
 tati sunt, in occisiōe gladij mortui sunt. Circūierūt in **Melotis**, que sunt
 pelles ouine, in pellibus caprinis egētes, angustiati, afflicti qbus dign^o
 erat mūdus, in solitudinib⁹ errātes, in mōrib⁹ in spelūcis, et in cavernis
 terre. Sed quid p multa vagor. Nonne Innocētissim⁹ abel que iustū
 in euāgelio christus appellat, primus omnium sanctus ab impio fratre,
 Chaim occisus est. Dauid quem scdm cor suū deus inuenit vixit et cres
 xit, nōn regis Saul, nōne allophyloz, nonne filij dilectissimi peritur
 insidijs. Nōne elaias in duas pres sectus, nōne Hieremias lapidibus
 obrutus, nōne Helias a Hiezabel fugatus, nōne Zacharias barachie
 filius inter tēplum et altare est occisus: Pro salute patrie Judas macha
 beus diu fortiter ac animose pugnās cum tota fratz stirpe deletus est.
 sub Alexandri magni successoribus, vt machabeoz restat historia. Iudei
 qui legem veteri et obseruare voluerūt misere trucidati sunt, inter q̄s ele
 azarus vnus de senioribus scribarū, vir etate prouectus, vultu deco², vi
 re sanctitate venerabilis, cum porcina carnē extra legis instituta comē
 se cogeret, maluit iuste et religiose mori q̄ flagitiosam ignobilem qz vi
 tam paulo amplius producere, dum igitur in tormētis cōstitutus vici
 nam mortem videret, sic exclamasse dicit gemēs, Domine qui habes scām
 sciētiam, manifeste tu scis, quia cū a morte possem liberari, duos corporis
 sustineo dolores, scdm animum vero ppter timorem tuum libenter hęc
 patior, fuit iste profecto dignissimus, qui in coelo reciperetur quoniam
 tam animose tam fortiter terrenum hoc corpus p lege dei tormētis ob
 iecit. Taceo Joānem baptistam, taceo apostolos, taceo martyres, quoni
 am nota magis nulli domus est sua. Ioseph Innocēs a fratribus vendi
 tur. Susana detestabilem calumniam patitur. Daniel cōibus obicitur.
 Sed quid plura Terrena hęc habitatio malis est mater, bonis nouerca
 Tu ergo Carole Antoni noli tristari, imo magis gaude, et gratias age
 q̄ in hoc venerando coetu tot sanctorum pari cum eis sorte, nimmeritis
 nihil hesitans breui futurum vt sicut cum eis fueris in poenis, sic etiam
 cum eis in coelo coroneris: Nonne meministi, quod non sunt condignae
 passiones huius temporis ad futuram gloriam, que reuelabitur. Quod
 si meministi, cur tantum te maceras: cur meroze conficeris: In hoc deo

Paulus

Paulus

*Melotis dicitur vestis
subdante pelle
by olim in illo
subdante veste
lote dicitur.*

Allophyloz

lorum torculari premeris. vt fructum afferas. vt conscientie rubiginem
 ceuas. vt celestem animum in celum attollas. Si dicat aurum argen-
 tario cur me coquis: cur me cedis: cur me lanias: Nonne recte responde-
 bitur vt perficiaris. vt ad eam ad quam es genitum gloriam peruenias:
 Propterea scriptum est. quem diligit deus. corripit. z castigat omnem
 filium quem recipit. Et teste Plinio quoddam aquilę genus. qđ haliet
 tum vocant. hec pullos mox vt nati sunt. contra solem statuit quos fixa
 acie solę ferre posse viderit. seruat educandos: quos autem oculis conuie-
 re z radijs offendi dephenderit. tanqđ indignos vita eliminat: Nō aliter
 non curat. qui sō subsistunt. ac durār. custodit z nutrit. de quoz numero
 fuit ille qđ dixit. ppter nomē tuū deduces me z enutries me. Itē sicut adi-
 pe z pinguedie repletur aia mea z ipse deus apud elaiam de Iudeis cō-
 querens. filios inquit enutriui z exaltaui. ipsi autē z spreuerunt me. Quā
 diu em̄ beneuēdo Deo adheferūt. cum eo qđ dixit. Mihi autē adherere
 deo bonum est. z ponere in deo spem meam. tamdiu eos pauit z rexit. At
 postqđ cum filio pdigo recesserunt. substantia sua portione cōsumpta. qz
 nunqđ ad patrem redierunt. porcinis cibus ali. z in agrestem naturā trā-
 si repermisti sunt

**Rationes philosophorum cur corpus humanum
 auctum sit fragile** Ca. ij.

Ad dicit quispiam qđ mūdi hui⁹ harmoniam ignoret. Cur huma-
 num corpus tam fluxū ac fragile fabricat⁹ est deus. cū lapidib⁹
 z ferro tantā duricię resistēdiq; potētiāz indiderit. Quid huic re-
 spōdebo. nisi qđ apud. A. Helium libro sexto noctium articaz capite pri-
 mo dixisse Chrysippū in libro de puidētia legisse me memi. Aut em̄ nō
 fuisse principale naturę p̄silium vt faceret hoies debiles. ac morbis ob-
 noxios. Nunqđ em̄ puenisse hoc naturę autori. parētiq; omnū rerum bo-
 naz. sed cum multa magna gigneret pareretq; aptissima ac vtilissima p
 sequelā adiūcta sunt incōmoda. Nam cū rōne subtilissima deus hoīem
 fingeret. vtilitas ipsa opis postulauit. vt tenuissimis minutisq; officul
 caput cōpingeret. sed hęc vtilitatem rei maioris. alia qđā incōmoditas
 extrinsecus p̄secuta est. ut scz esset caput minus munitū. ictibus offēsi
 ombusq; paruis. etiā peruium ac fragile. Inde qđ morbi egritudinesq;
 cōseque sunt. hęc sententiā cōtemplatus Auerrois in libz Aristorelis
 de aia dixit. Sensus in aialibus causaz cōditio breuioris vitę. Nā vt cui
 dētius certiusq; sentiam⁹. carnes oportuit esse mollissimas. at molliora
 facili⁹ offendūt. magisq; patēt nocumētis qđ lignea duraq; corpa. Trūi

tas igitur hoīs ad hāc operis qualitatem dicitur artificē qua de re qui cō
 queruntur (Cōquerunt autem soli imperiti) merētur sensu rationeq; sub
 latis. in lapides et ligna pueri. quoz naturam magis emulātur. Finge
 per p̄popocia. quam poetē et p̄phete sepe vsurpāt. duos coram te ligni
 truncos humi iacētes interrogāti tibi respondere Interrogent autem qd
 nam esse malint. quam a fabro formam sortiri cupiāt. R̄ndeat p̄m^o Citharam me facito. Alter in aratrum me dolato Cithare rō subtilitatem
 poscit tabellaz. Corpusq; qd facile ledi et cōfringi possit. Quid igit si li
 gnum postq; vt poposcerat Lyre formam sortitum est de sua fragilitate
 p̄querat. admitteremus ne hāc quērimonia an nō potius obiurgabim^o et
 ingratitudis ac insipiētie truncum accusabim^o. q; opifici grās nō agat
 et forme nobilitati duriciem p̄ferat. Sic p̄fecto de nostra hāc fragilitate
 seu vt philosophi dicūt. naturali impotētia quam vitalium opationum
 ratio poscit p̄queri. hoīs est ingrati simul et stulti. Quis em̄ mentis cō
 pos sine his quidpiam p̄sequi studeat que iuncta illi necario videat. hoc
 esset naturā velle subuercere. et vt ita dixerim exoptare soles sine luce. ter
 ram sine mole. Mundum sine deo. In hoc sumus sapiētis s̄d apud Cice
 ronem Caro. q; naturam optimam ducē seq̄mur. ciq; parcimus. Subij
 cere libet. qd Plotinus Platonius vir (excepta infidelitate diuinus) in
 p̄mo de p̄uidētia libro capite. xi. de huiōi senserit. ait nāq;. Quemadmo
 dum artifex nō omnia q; in aīali sunt efficit oculus. Ita neq; rō fecit om
 nia deos. Uex alia quidem esse deos statuit. alia s̄o demones sequēti na
 tura. Post hęc autem hoīes. aīaliaq; deinceps. neq; id quidem inuidia
 sed rōne intellectuālē habēte varietatē. Nos at sic affecti sumus sicut im
 periti picture. q; pictorem damnāt. q; non vbiq; pulchros eque colores
 posuerit. Pictor autem vnicuiq; parti qd eam decebat attribuit. Ciuita
 tes q; bene institutę nō equaliter in omnib^o disponūtur. Pręterea quis
 nam comediam tragędiamq; vitupet. q; omnes in ea nō sint heroces.
 sed intersit et seru^o. et rustic^o aliq; rudiori voce p̄nunciās. Poema. tñ nō
 erit pulchr^o. si quis inde tollat deteriores. hęc. Plotinus. q; q; sunt nr̄is
 admodum p̄sentanea subiecti. Ergo duplex hoīs natura cum sit vna oīs
 bus hoībus p̄munis. vt recto corpe esse duas manus. duos p̄tes habe
 re. loq;. intelligē. altera vnicuiq; pp̄ria. vt talis oris figura talib^o lineas
 mētis esse fictū. vtrāq; et cōem et pp̄riā. Sapiēs vir equo aīo seret et fa
 ciēs ex necessitate (vt autē) p̄rutē. corpis deformitatē et damnū vertet in
 animi opulētiam atq; ornatū. Nō ab re fuerit hic annotare qd in p̄mo
 libro ethicoz de felice hoīe scribat Aristoteles. p̄fert em̄ eum quadrans
 talib^o seu tesseras. qd^o in aluocolo ludif. greci cubos vocāt. q; videt sicut
 tessere quomodoq; iactētur. sic semp in vnam partem incumbūt vt et

plē similitudo
Nota

de vortels

rectitudinē z immotam stabilitatem retineat. ita homo cordatus z ve-
re sapiens quo res cuiq; cadant. z in quamcūq; fortunā inciderit. feret op-
time. ac per omnia omnino decēter. q̄ si quotidianos casus sic ferre debe-
mus. quomodo non feremus etiam eos quos evitare cōmunis omnium
parens natura non potuit

De quattuor corporis humoribus Ca. iij.

Sunt qui laborant bile atra. quam nostri. Medici græco vocabus
lo melancholiam vocant Sunt qui prasina seu porracea vel etia z
fulua (græce ΧΟΛΗΔΙ) plus Iusto abūdent. Sunt qui phlegma
te quam vocant latini pituitam suffocent. Sunt q̄bus impedimento ē
sūspensū sanguis hęc vt supra diximus ante primi hoīs culpam tanta
harmonia p̄tinuata erāt. vt ex ipsis. neq; mors. neq; morbus. neq; mole-
stie quicq; emergeret. At soluta hoīs in deum obedientia. soluta est hu-
morū huiusmodi pars. dissipata cōcordia. Pituita p̄e dominās synā-
chias Melancholia quartanas. Cholera tercianas. Sanguis q̄tidia-
nas febres facit. Hoc autem exempli gratia dictum sit. Nam multīs z
innūerabilibus pene modis humores isti a medio discedētes genera in-
finita morborū inducūt. Cholera item fulua: quia acuta est z ignea. re-
pentinās iras tollit. z quasi nimbū Vestius cito desistit. atra si iram
p̄cipiat. ei ē p̄tinax. z sero se cohibet. qui illam patiūtur Tracūdi vocant
Qui vero hęc amari z acerbissunt etiam qui atram eū fulua miscuerint
z in his sicut humorū sic z morū mixtura p̄surgit. z mediū locū tenent
inter p̄dicatos Hippocrates vocatus ab abderitis vt curaret Democritū
sp̄ndentē. inuenit eum in agro auiculas exenterantē. z receptacula hu-
morū istorū vestigantē. multum enī confert. z ad Salutem corporū z
ad mores humanos ista cognitio. z beneficio medicīne fieri p̄t̄t quis ī
nouam p̄plexiōem. z p̄ sequelā in morū trāseat nouitatē. sicut in his pas-
tet qui bilem atram polypodio z elleboro. fuluam s̄o curant tu pontico
q̄d pharmacopolē reubarbarū vocant

Exenterare fiat
auibus eoz d̄estina
cijere. z mactat

Pharmacopolē esse
fiat eos q̄d vulgū
p̄t̄t apotecarios v̄t.

Quō complexiōes distribuātur a deo Ca. iij.

Ad dicit iterum quispiam. cur hęc ita distribuūt deus. vt bilē ho-
ratio phlegma heraclito. sanguinem Socrati. melancholiam
z vestri tribuerit. Que nam ratio fuit ita dispēsandī: causa ne ista
an prouidētia vlla gubernātur. reduct⁹ sum in syrtēs quas p̄s effugerā
tentabo igitur b̄reuis verbis etiā hinc elabi z si quid nouē mercis in-
uenero. poterit his q̄ supra diximus applicari. vt ex his duobus locis
vna sententię veritas. z ex duobus capitibus vna disciplinē fiat integri

gis q̄ illud comedas: vt cibus ita cōcoctis fiat coagulatio certi semis vt
 hac magis hora cocas. vt mulieris vulua. quam medici matricē dicunt
 sit sic affecta. Quibus variatis variari q̄z foeturam oportet. Cur autem
 in meam magisquā in tuam perniciem ista p̄tingāt. Nescire me fateor q̄
 autē causam dicit decorem vniuersi: nō faciunt satis animo impatienti
 grauitē ferētē se cum decore vniuersi detecorari. Sed ignorata cā. igno-
 rari nō licet hec omnia equo aīo ferēda. cum vnicuiq̄z p̄sumum esse debe-
 at: nihil a dei numine sine recta rōne fieri posse. Sed sunt q̄dam nō mi-
 nus impij q̄z imperiti. tam arrogantes: tam proterui. tam insolentes et
 imph̄riti. vt velint naturaz omnīū stutes ac opatiōes: angeloz etiaz
 ritus. et officia p̄pter sui pedis morbum imitari. Quod q̄z alienum sita
 recta rōne breui exemplo digno scito. Si in Cithara ad p̄cinitatē reda-
 cta nervus vnus p̄querat. et dicat se nimīū tendi rogetq̄z se paz remitti.
 quid putamus Citharædū respōsuz. nisi toti^o citharę magisquā nervi
 vnus rationē habendā. Sic p̄fecto deus ordinē mūdi et naturaz. ex q̄
 bus mūdos p̄stat: curam gerere et debet. et gerit q̄ si p̄transitaris. et obij-
 cias. vniuersi ordinez opitulari singulis debere nō obesse: quemadmodū
 in optima re. p. sic cōmune bonum admiſtrat vt singuli in pace sine iniu-
 riā viuāt. Nec em̄ alterius rei grā p̄cipēs ac magistratus creant nisi
 vt singulis tenecōsulātur. Sicut de Solone salaminio d̄: q̄ tanto pru-
 dentię temperamento leges atheniēsisibus dedit: vt parem grām a senatu
 et a plēbe p̄traxerit. qd̄ si tāte (vt ita dicam) cōditure felicitas ab hoīs
 potuit prodire p̄silio. qd̄ humano generi p̄stare debuit dei p̄uidētia cui^o
 est ad nrām nulla p̄portio: Nonne potuit. et omnibus simul et singulis
 bene p̄sulare: O homo bullā. q̄ nascēdo moreris et floēdo marcescis. tan-
 taue cōtra autorem tuū surgis audacia vt ei succentias: et velis in eū ex-
 ercere censuram. pone hanc vaniloquētiam. et recordare dicti illius gene-
 seos vidit deus cuncta q̄ fecerat. et erāt valde bona. Sed an p̄dere potuit
 meliora. nō desuere Theologi q̄ discerptarint. p̄ducamus ergo nobis q̄
 dem a deo bene p̄sultū. Sed qm̄ vt Aristoteles in q̄: intellectus noster
 in causas altissimas ita fertur. sicut nycticozaxis ocul^o in lunē solis nō
 posse nos p̄sily diuini rōnem scire. et p̄pterea dictū a christo. nescitis qd̄
 petatis. At dicas iterum. si naturaz ordinē et opatiōes violari nefas est
 nō licebit infirmo votis et p̄cibus cum deo te impetrāda sanitate tracta-
 re: Cui obiectioni respōdeo. licere quidem suppliciter. ac modeste petere
 et qd̄ petitur. si datur. cū gratiaz actiōe recipi debere. si nō datur. p̄quari
 nō licere. istozum mea intendit oratio.

O homo
 bulla p̄m
 est eo q̄
 metale
 bonis aff
 mitari p̄
 p̄ bulla
 aqua p̄p̄tē

Discensat h̄c d̄
 ac q̄m̄ et infra ma
 ri. et q̄i et supra q̄:
 reo

9.

De animę libertate ^{p̄lect} Capitulū. v. E i

Liber Secundus

Quod hoc cōditio animi sō natura libera. immunis in gentia
 z ab erumnis exclusa corporeis. nec coelo regit. nec elemētis ser-
 uit. z si ppter appetit^o pncionē qui corporeis qualitibus est
 subditus in pētis sp inclinā in manu tamē p̄sili sui est. Corp^o natura
 libus rebus z deo. aīa sō sibi z deo subest. Propterea vtzq; fm diuerlas
 trāslatiōes legim^o in psalmo. latini sic legūt. Aīa mea in manib^o meis
 sp. Greci at sic Πνευμα εν ταϊς Χερσιν ου. hoc est in manib^o
 bus meis. i. dei. nostrē tamē trāslatiōi Concordat hebrei apud q̄s legitur
 napsite caphi. qd est aīa mea in manu. Plotin^o in libro de frutib^o dicit
 Aīam nō habere supra se naturam nisi deum/a q̄ sicut luna a sole frutes
 mutuat z lumen. Nec ab ijs multum distat qd Aristoteles de in poli-
 ticiā rōnem sez pncipatu politico appetitū. corporei vero despoticū im-
 perare. inter hos duos pncipatus hoc interest: q̄ in despoticū hoc est he-
 rili nā greci dominū Δεσποτα vocāt iugū seruitutis est grauius.
 sicut seruiuit Israhel in egypto hoc ius habet animus in corp^o. in aīam
 vero sicut z in angelos solus de^o. Unde sicut in apocalypsi legit^o Joāni
 ab angelo quē adorare volebat respōsum est. Uide ne feceris p̄seru^o em
 tuus sum. s; in hac dei seruitute summa Libertas est. q; deo seruire est cū
 eo regnare. In politico autem subditi aliquādo pnt z tradicē principi-
 bus z aduersari. sicut z appetit^o rationi. Hāc etiā ob cām spūs promp^o
 z caro infirma vocat a chusto. Corp^o est igit vilenācipium anim^o autē
 semp z vbiq; pncipat. corp^o suū regit z possidet. At nos qui p̄ inscitia
 ac dementia nostra magis corpus q; aīam colimus. concupiscentijs no-
 stris illecti z abstracti deuz subornare z pueriliter ac inepte supplicādo
 in sentētiam nrām conamur attrahere. At sicut neq; pater filio semp in
 dulget sic neq; de^o nos semp exaudit. Proptēa filijs z et dei honore am-
 biētib^o pmisit martyriū. ac si dicēt vos salutis vestre ignari: ea tm q̄ sūt
 corpis infantiliter petitis. ergo at q̄ tanq; opifex figmētuz vrm̄ intelli-
 go. z tanq; pater verā vram salutē in qro. corpe cui^o natura caduca est cō-
 templo. circa ea q̄ animi sunt laboro. Excedē sunt igit huiōi cogitatiōes
Deus vt nrī miserat orādus Et in hoc maxie audiend^o ē Socrates: q̄
 nihil vltra a dijs petendū arbitrabat. q; vt bona tribuāt. Nos autem id
 in plerūq; votis expetere qd nō Impetrasse meli^o foret. Ipse em de^o se-
 cit nos z nō ipsi nos. sub potēti manu ei^o hūiliari nos decet. Ipsi em est
 cura de nobis. z vt Jacobus inq̄t expectat a nobis fructū nostrū tempo-
 raneū z serotinū Eum scilicet quem Maius. z quem September affe-
 rat. q̄ sunt p̄ metaphoram dicta. vt per hęc intelligamus z euz fructum
 quem adolecēs adhuc in Iuuenta. z eum quam Aetas in occasum ve-
 gens. z in mortem iam inclinata producat.

politia. i. regnum
 despoticū. i. regnum
 dū a heri aliq.

¶ An distributio complexionum procedat a fortuna, vel a casu, Et qd Aristoteles fortunā male descripsit.

Capitulū. vii.

Utres igit que sit complexionū ratio diuersay. que si patrem qui generat mortalem inspicias veniet e fortuna Si ho ad angelos qui mūdo presunt. si ad deum rex opificem spectes. nec fortuna nominanda. nec casus. Id nāq; a fortuna factum dicit Aristoteles qd efficiens dum aliud quidpiam opat. effecerit. Ut fossor si dum plātandē vitis grā serobem facit. Thesaurū reperiāt. Thesaurus inuētus a fortuna dicitur. et ipsa fortuna ipse fossor erit. At deus qd vt Augustin⁹ inq̄r. nō aliter nouit facta q̄s scienda nunq; agere sic p̄t vt dum vnū intēdit. aliud faciat: hoc nobis argutilesed re vera partū cernētibus. vt plurimū alucis nāribus accidit. si cū fossor Thesaurū hic latere nouisset. iam nō p̄pter aliud. sed ipsius Thesauri grā fodisset. essetq; thesauri inuētio nō fortuita: s; a p̄posito fodiētis intēta. p̄ptēa dicit Aristoteles. vbi maior intellectus sit. esse fortunā plerūq; minore. qd ego p̄ captū meo sic intellexerim

Intellecti qualis noster est. qui sibi que euentura sunt parū videt. p̄ter p̄positū multa p̄tingūt. Nam fallax ista rerum mobilitas. et incōstās mūdi fluctuantis ingenium noua semp̄ important. et bona ac mala sperata. et insperata p̄miscue ingerit: nature nunq; ociosa fœcūditas quo fit vt euenta plura sint q̄s a nobis mortalib⁹ p̄sari possunt. hęc causa ē vt in tāto rerum fluxu querenti vnum. aliud se offerat. sicut in foro cum nundinē sunt. in tanta plebis frequētia ignoti plures q̄s noti occurrūt. Si ergo dum Petrum queris. Ioānem reperiās. id dicit factum a fortuna. Animo igit omnia intuenti vt diuino. nihil plurima p̄spiciētī vt angelico. pauca. pauca cognoscenti vt nostro: multa a casu et fortuna p̄tingūt. Nō videt tñ Aristō. recte fortunā descripsisse. cū eā dixit cām p̄ accidēs. sicut em̄ is qd dū colit agz repperit thesaurū. sit ei⁹ inuētiois eā p̄ accidēs. qd dū aliud facit istud offerit. non tñ est fortuna fossor appellādus. nomē em̄ fortunę nō ad scādū has cās. s; ad lōge aliud inuenit antiq̄tas deū em̄ fortunā dixerūt qd dandi et auferēdi ius hęc. et ei verēs gubernaculū et copīā appingebāt tali figuratiōe innuentes bona hęc terrena regia fortuna iuxta illud Quidū fortunę cetera mādo Quę inuenit. et meli⁹ q̄ tu tibi psulat opto. Cām q̄ quandā latentē et ignota. vñ accidētū rex subitus et inopinat⁹ p̄diret euēt⁹. dixere fortuna. Qd si dicat Aristoteles thesauri fortuitā effosionē p̄ter fossorē. causam nō habere. et ideo fortunā fossorē appellandū. Id plane absurdū est. nam apud sapiētes confessum est in omni causarum serie causam per accidens nunq; esse primam

Scrobo

alucinari p̄ se ho erro: q̄ ad hęc p̄. uēde mtoz. vñ possid.

Libet Secundus

Sed causas indagatē cum talem inuenerit oportere altius speculari donec cām videat q̄ effectū noxii et intēdat. hāc autem in stellis vbi fatū collocant. quia rōne carēt. nō inuentā querem⁹ in spūalis natura substantiē. q̄ deo et angelis bonis et malis est cōmunis. cām ergo talem arbitratu suo et temere. vt aiūt: cuncta dispensante fortunam indigitat. q̄ pfecto nihil aliud est. nisi deus. et āgeli in miserū dei creati. q̄ si aliqui vident dādo aut auferendo temerarij. nihil tñ agunt incōsulte. s; est potius in humano intellectu cōcitas. et in iudicio hoūm magis q̄ in opatiōe illorū temeritas/ causas huiōi imateriales et incorporeas q̄ re vera mundū administrant visus est Aristoteles nō curare. q̄ nihil de eis exploratuz haberet. et q̄ id negocij supra humanū iudicauit ingenij. in hanc disputatiūculam me traxit pudentiē diuine reuerentia/ a cui⁹ auctoritate subtrahi vident quecumq; fortune tribuant. fortune inq; que quid sit nescitur. ac cūeam esse pstat dei pudentiā. leuius patientia sua det et emulus q̄dam deo subtrahitur. Sed ijs iam parcēdum existimo ne in philosophorū q̄ phisici dicuntur. spineta te ducam. socratica illa philosophia vtilior q̄ vitam et mores instituit: illa enim doctos tantum facit. ista vero et doctos et bonos

In qua consistat felicitas in hac vita contra Peripateticos et Stoicos Ca. viij.

Hic fortasse quispiam dixerit. cur nō egre: cur non moleste ferere sunt egritudines. cum nos in hac vita miseros reddat. Aristoteles enim cuius rāta est omnis auctoritas vt ab eo preuaricari nefas putent. in ethicis dicit: felicitatem humanam in virtutis opatione consistere. sed pfectam nō esse. nisi virtuti animi corpis et fortune bona coniungant. cuiusmodi sunt corpis sanitas. forma liberalis. honesta familia diuitiē etiā que nobis familieq; sufficiant. amici quoq; optimi. quibus cum iucunde viuere et omnia cōmunia habere possim⁹ et vt ipse Aristoteles in q̄t sine amicis nullus eligeret viuere etiā si cūcta possideat bona. At inter corpis et fortune bona. sic enim vocāt ipsi bona externa: p̄mū locū tenere videt corpis sanitas. sine qua neq; amicorū congressus: neq; diuitiarū vsus. neq; bonorū splendor. neq; liberorū copia delectare tantū sufficit: vt felices sumus. paucis ego Respondebo. affirmatoq; Aristotelis humanam esse sententiā Et p̄pterea oportere eā sacris eloquijs cedere. et veritati reuelatē diuinitus nō enim potuit ipse q̄ ad speculatoēz corpē nature se p̄uenterat: supra incorporea oculos eleuare Nec aliud felicitatis genus vidit q̄ eius q̄ in hui⁹ vite turbidibus p̄t vel nullis certe ad modum paucis accidere Sed filius hoīs qui de coelo descendit nos ad

Liber Secundus

alium finem genitos esse mouit Ipse nimirū ille fuit de quo inq̄t **Qui**
dius Pronaq; cū spectet aialia cetera terram **Os** homi iublime dedit,
 coelumq; tueri **Iussit.** z erectos ad sidera tollere vultus **Cōsumara** felici
 tas in hac vita si haberi possit: disputef ab alijs **Certe** apud nos definitū
 est a nullo adhuc habitam: **Legimus** omnū qui aū nos fuerūt historias
 hebreas. grecas. latinas. barbaras **Qui** fuerit in hac vita pfecte beatus
 repperimus neminē **Legim⁹** infinitas hoīm miseras. calamitates grū
 nas. multoz etiā domi z foris sapiēter dicta. fortiter facta. prudēter con
 silia. vere beatū nusquā **Inuenimus;** **Pli.** libro septimo **Naturalis** hu
 stozie. capite. xli. vna inq̄t **foeminaz** in omni quo **Lampido** **Lacertino**
 nia referf. que **Regis filia:** **Regis vxor:** **Regis mater** fuit. **Una** **Pphere**
 nice que **filia.** **foroz.** z **mater** fuit **olympionicaruz;** **Pphere** nice **Ista** que et
Callipatira dicta fuit. filium **Pisirhodum** in certamē **olympiciū** ipse
 ta virili habitu quasi pugil cū victorem agnouisset. superato aggere quo
 gymnici claudēbant. nudauit se. z ad pēnā quesita q̄ **Alpheū** amnē trā
 sisset. id em diebus illis **foemis** erat capitale absoluta est **darumq;** id pa
 tris z fratris z filij **verecūdig.** q̄ omnes **olympionice** fuerunt. z hac cau
 sa induci q̄ **sacris certamib⁹** p̄erāt **statuerūt** vt ex eo tpe nudi accessēt
 q̄ ad ludicrum id certamen **uenirent** **Una** familia **Curionum.** in qua
 tres p̄nue vna serie oratores extiterūt **Una** **fabiuz.** in qua tres conti
 nui **P̄ncipes** senat⁹. **M. fabi⁹** **Ambust⁹** **fabiuz** **Rutilan⁹** **fil⁹** **Q.**
Fabiuz **Burges** nepos. **Icem** capite. xliij. **Q. Metell⁹** in ea orōne quā
 habuit in **supremis** **Laudibus** p̄as sui. **L. Metelli** **P̄rificis.** bis **psu**
lis. **dictatoris.** **magistri** **equitū.** **quidē** **virī.** qui p̄mus **elephātos** p̄mo
punico bello **duxit** in **triumpho.** **scriptū** **reliq̄t** **decem** **maximas** **res** **opti**
masq; in q̄bus **querēdis** **sapiētes** **Aetatem** **exigerēt** **psumasse** **cum.** **vos**
luisse **em** **primariū** **tellatozem** **esse** **optimum** **oratozem.** **fortissimū** **imp**
tozem **auspicio** **suo** **maximas** **res** **geri.** **maximo** **honore** **vti.** **summa** **sapiē**
tia **esse** **summū** **senatozem** **haberi** **pecuniam** **magnam** **bono** **modo** **inue**
nire. **multos** **litros** **relinquere.** z **clarissimū** **in** **cuiurate** **esse.** **hec** **cōtigisse**
ei. **Nec** **vlli** **aliū** **post** **Romam** **cōditam.** **Lōgum** **est** **refellere.** z **supuacu**
um. **abūde** **vno** **casu** **refurāte.** **si** **quidem** **is** **Metellus** **orbam** **lunibus** **exe**
git **fenestram.** **amissis** **incēdio** **cum** **palladiū** **rapet** **ex** **exe** **Vestē** **memo**
rabili **cā.** **sed** **enētū** **mifero.** **quo** **fit** **vt** **infelix** **quidem** **dici** **nō** **debeat.** **felix**
tamē **esse** **nō** **possit.** **sic** **Pli.** **alterius** **metelli.** q̄ hui⁹ **neq;** **fuit** **mētionē**
facit. **qui** **p̄ter** **honores** **amplissimos** **cognomenq;** **Macedonie.** a **quat**
tuoz **filijs** **illar⁹** **est** **rogo.** **vno** **p̄toze.** **tribus** **psularibus** **duob⁹** **triumpha**
libus. **vno** **censozio.** **que** **singula** **q̄s** **paucis** **cōtigere.** **In** **ipso** **tamen** **foze**
dignitatis **sue** a **Caunio** **latrone** **tribuno** **plebis.** **quez** **elenatu** **censoz** **eie**

*Certamē olympicū
no dicit*

Liber Secundus

erat: reuertēs e campo meridiano tpe vacuo foro ⁊ capitolio ad tarpeū
 raptus vt precipitaret. vix potuit limie mortis reuocari. ⁊ in fine ei⁹ capi
 tis ⁊cludit dicens. Nulla est pfecto solida felicitas. quam cōtumelia vlti
 ma vite rumpit. ⁊ in humane felicitatis inquisitione p̄sistens nomiato et
 excluso Augusto. qui ppter amplissimā imperij dignitatem fœlix cū nō
 esset: videri tamē poterat. duos subiicit. quos ad castigadā hoīm vane
 ritatem diu felicitissimos iudicariūt Phœdium quēdam. qui p patria pxime
 occubuisse. Et Aglaum Arcadium pauperrimū: quem a psophide vico
 psophidium cognominant. cum em̄ Syges Regno Lydie armis ⁊ di
 uitijs abundatissimo inflatus aīo Apollinem pythiū venisset: fœlicitatū
 an aliq̄s se esset felicioꝝ De⁹ ex abdito sacrarij specu Aglauz ei p̄tulit Ja
 c̄tate senior terminos agelli sui nunq̄ exceserat. parua ruris fructib⁹
 ⁊ voluptate p̄tent⁹ Cui sine plane astipulat illud sapiētię. melioꝝ ē buc Sapientie
 cella cū gaudio. q̄ domus plena diuitijs cum iurgioꝝ Item illud psalmi
 Melius est modicum iusto. sup̄ diuitias pctōꝝ multas Et capite. xlvij
 memit cuiusdam Euthymi p̄ctę hoc est pugilis. enim pugil interpretē
 tatur. qui quoniā semp̄ Olympię victor fuerat. ⁊ senel tantuz a Thasio
 Theagene circumuētus dolo victus Iussu eiusdem oraculi ⁊ Jouis asti
 pulatu p̄ deo est habitus ⁊ cultus Patria ei loci in Italia. q̄ epizephy
 rij dicitur. apud quos erat ei statua. ⁊ Olympię altera. q̄ ambe vna die
 fulminis impetu p̄sumpte sunt. hic teste Heliano in libro varieḡ historię
 octauo. saxuz ingēti magnitudie gestabat: qui locris ostēdebat. ⁊ alio q̄
 ceteri mortales fato absumptus est Nam apud Cecinū amnē q̄ locros
 diuidit a Rheginis ab oculis hoīm repēte disparuit. hi sunt quos ex to
 tō humano genere. ex tam infinita hoīm multitudie vt felices haberent
 electi sunt. de q̄bus illud Hieronymi nostri dici p̄t. quātis laborib⁹ here
 ditas cassa expetit̄. minori p̄missa p̄cio margarita christi em̄ poterat. Cle
 ra ergo solonis sentētia q̄q̄ ab Aristotele damnata. q̄ neminem in vita
 beatum existimant dici debere. Cui cōsonat illud psalmi Cum tēderit di
 lectus suis somnum ecce hēditas dñi. Nō plus ergo q̄renda ē in hac vi
 ta felicitas. q̄ apud gallos Roma. apud gallos em̄ nunq̄ ipam vitam
 Romam sed viam que Romam ducat inuenias. Nulla est igit nec esse
 potest dum viuimus nobis alia felicitas. q̄ ad veram felicitatē vera via
 quam qui tenet a mortalitate ac miserijs se asserere p̄t. Vita em̄ nostra si
 cum f̄iute ⁊ dei gratia agat. ad beatitudinē. si cū vitijs ⁊ dei odio a misē
 ria ad miseriam est via. ⁊ quāto vita hęc laborioꝝ ⁊ erummosioꝝ ē. mo
 do Iusticiam ⁊ pietatem scruet. tāto maior est futura felicitas Audi nō
 me. sed Joānem in Apocalyp̄si Beati qui lauant stolas seu vestes suas
 vt potestatem habeāt in ligno vite. ⁊ per portas intrēt ciuitatem stolas

liber Secundus

lanare est poenitentiam agere. que predicatois christi fuit iniciu. in ligno vite potestatem habere. christo qui est lignum vite in medio Paradisi e frui posse Per portas intrare Civitatem. est per madataz obseruatione ad celum ire. Dixit em christus adolescenti. si vis ad vitam ingredi. serua mandata sed quid multis opus est quando licet vno verbo cludere. res ita se habet. vera et compediola felicitas in hac vita nulla est alia nisi madataz dei et Euagelicę legis obseruatio. no diuitijs no poteria i tendendu est. Regnum dei estimationem non habet. quantum exhibere potes. tato emitur Non opus est sanitate. no liberis. no clientibus. no amicis. Sed dei gratia et frute conadum est. vtrazq a nostro pendet arbitrio. licet em sine dei munere. neqz frute. neqz gratia haberi possit. tamē vtrumqz ideo nostre est voluntatis. quia deus bonoz suozum liberalis ac magnificus dispensator. tantum tribuit. quantum est quisqz paratus accipere. stat em christus ad ostium et pulsar. ad aperiētem intrat. cum eo assidue epulatur et habitat. Neqz stoici igitur cum duce suo Zenone. neqz peripatetici cum duce Aristotele recte de felicitate senserūt Illi em in salute sola. Isti in opatione virtutis eam collocat. Sed nos a deo illuminati et docti virtuti opationiqz virtutum superaddimus gratiam Nec si ceteri potes (potes autē si vis) licet amicis priueris. licet summa premaris inopia. Licet cum Job in sordibz iaceas. Licet insanabili morbo teneas. felicitatem tamē habes non illam quam sardanapallus vir muliere corruptior. no eam quam Croesus et Attalus. no illam quam Salomon habuit dum corrupte vixit. sed eam quam Paulus quā Petrus et alij habuerūt. qui in tentationibus cum christo permāserūt sed tandem postremo loco audi testimoniu christi. quo nullū maius excogitari pōt vixit vbi nam christi iudicio pntis vite beatitudo sit posita beati inqt eritis cum vos oderint homines. et exprobrauerūt. ac eiecerint nomē vestrū tā qz malum propter filiū hominis gaudere et exultare. ecce em merces vestra copiosa est in celo

De Synteresi Ratione. et conscientia Ca. viij

PUllatio christi de qua dicit. ego sto ad ostium et pulso. nūqz intromittitur. die noctiqz p̄strepit. domus est aia: ostiu voluntas. tres qb̄ sit pulsatio. sunt mallei. Synteresis. rō. et scia. Synteresis est aie generale iudiciū. quo qd agendū sit naturaliter in aie cognoscit. vt qz colendus est deus. qz pater honorandus. qz subueniendū miseris. qz sp̄ in commune bonum aliqd cōferendū. qz humana societas est seruanda. hęc animi virtus. quia nunqz corrumpitur. Synteresis. hoc est conseruatio dicitur a grecis. Ratio ad singula descendens subiungit. hūc esse deum hūc

E. iij

Liber Secundus

esse patrem. hūc esse miserum Cōscientia ad opus pperās. hūc igit colē-
dum. hūc honorandū. hūc subueniēdum esse cōcludit discursus iste con-
siliū est. qđ intellectus opatiōe pficit. ⁊ ex his colligit syllogism⁹. qui
apraz hoc est ab opatiōe practicus dī. Ad primā vim nullo nobis op⁹
pceptore. Lumē est pperuū naturali luce semp illustre. semp clarum.
nec extingui p̄t. nec abicōdi Hoc em̄ est de quo in psalmo dī. Signatū
est sup nos lumē vultus tui dñe. Ad rōnem multū cure. multum opere
impendēdum. falli namq; facillime p̄t. ⁊ ea decepta p̄scientiā que sequit
labi decipi ⁊ errare necesse est Intellectus igit triplex ē malleus. quo ia-
nuā id est volūtas pulsāt. nam ad intellectum tria illa prinēt. pulsator ē
Deus. pulsāt autē vt aperiat. aperiō est electio. hoc est p̄sultationi q̄ p̄s-
cessit p̄sentane⁹ volūtatē assensus. Si qđ p̄scientiā dicitur eligit. patēta
ctē sunt lune. ⁊ ingrediētē deo fit salus aīę. Recta volūtatē electio. dō-
mus est aperiō. grē infusio dei est introit⁹. de hac dei pulsatiōe Paul⁹ ad
philippētes capite scđo Deus est in q̄t qui opatur in nobis ⁊ velle ⁊ p̄s-
cere quo p̄ bona volūtatē scz sua

Quod sine dei custodia frustra laborat huma- na prudentia

Capitulū .ix.

AL dicet quispiam dum me infirmitas reddit inutilem: qđ fami-
lic acri. quis Literoz necessitati occurret. Didicimus adhuc
pueri sc̄sus illos Maronis in Georgicis Audi lecta diu ac mul-
to spectata Labore Degenerare tamē in. vis humana quotānis Maxī-
ma queq; manu legeret. sic omnia fatis In peius ruere. ac retro sublapsa
sa referri. Respōdeō ad hec sic breuiter. vt respōsione nō grauem. sic p̄-
lixē vt voto satisfaciam. Ille custodiet qui semp custodit: At quid dī p̄-
pheta. Nisi dñs custodierit ciuitatem. frustra vigilat qui custodit eam.
Nisi dñs edificauerit domum. inuanum laborant qui edificant eam.
An putas tibi filioz tuorum maiorem curam esse qđ deo. Sz vix apđ
esaiam. capite. xlvi. Quāta nos charitate suscipiat. quāta errores nrōs
patientia ferat: quāta nos fide custodiat. ait em̄. vsq; ad senectā ego ipse.
⁊ vsq; ad canos. ego portabo. ego feci. ego feram. ego portabo ⁊ saluabo.
Quomodo fieri p̄t. vt sit in alicui⁹ corde tāta duricies quā diuine digna-
tionis sermo tā pius emollire nō possit. Quis est aīo tam stupido q̄ aus-
dita p̄ os tāti p̄phete diuine pietatis redundātia tāta nō putet ei suarū
rez curam esse. Nō speret se mortuo familiā regi. At dices experimēto
didici eas familias possū ire quas nullas pater curat. nullus tutor re-
git nullus oconomus admistrat. At ego quoq; experimēto didici mul-
tē familias qđ ceterat custodes amici. curatores. pessum esse. interisse. ⁊

Vergilij

Liber Secundus

emanasse. Ubi Priami domus. que tum cum maxime viris opibusq; pol-
lebat. igni ferroq; consumpta est. Ubi Neronis familia: q; tum cum coe-
los tangebata fundamētis est cruta. Ubi logobardoz & gorthoz princi-
patus. q; postq; p omnem fere italiam radices miserat repete cōnullus ē.
Ubi carthago. Ubi corinthus. Ubi numiātia. Ubi vetus illa hierusalē.
Ubi Romę gloria: Perierūt. in cinerem lutumq; puerse sunt non quia
defensoribus carerēt. s; qm de^o custodire cessauit. Deceor apud Maro
nē inq; Si pergamā de terra defendi possent. etiā hęc defensa fuissent. Et
terra. q; Romulum & Remum infantes. nudos feris expositos. omni
humana ope destitutos seruauit inter Lupos. Quis hispanoz ducē abi-
tem ad feras picctum. Quis Cyro infanti quem postea Persaz regeni-
effectum Chulstum suū deus vocat. nutricē canem dedit: Quis istos cu-
stodiuit. nutriuit & aluit. Quis moysen fiscella inclusum. in alga iacen-
tem flumis aluuiōni expositum liberauit. Quis Petrum a fluctib⁹ ab-
sumptum ne mergeret crexit. Quis est ergo q; facit hęc. Nempe ille qui
facit omnia At dices: Esabum⁹ ergo nos. Ignau iacebim⁹. faciet ille o-
nia Ne sic dixeris. Audi qd sup hoc Gregori⁹ sentiat ei⁹ hęc vba sunt de
deo loquētis. licet em̄ omnium bonoz sit ipse Largitor. fructum tamē nos-
tre qrit industrie. finge liberis tuis esse nutricem. que morbo pfecta ac-
iam moritura filiozum tuoz vice ingemiscēs pnte te clamet Quis dul-
cissimi infantes deinceps me vita sumpta vos pascet Quis vestiet Quis
educabit. & reget Tu pater q; hęc audis nōne lamētationes has & vanas
& supvacaneas dices: Nonne recti⁹ loqretur si diceret Deinceps vobis
pueri melius erit qm me abēute sub paterna disciplina futuri estis. hęc
tenus viuēte me parētes q; vos mihi crederāt. forte negligēt⁹ vos ha-
buerūt. at cū abierit. ipsi oneri & cure succedent. pecta hęc cogitatio sermo
q; fidelis. Sic pcul dubio nobis accidit Carole Antoni vir opti⁹ De^o
nobis pater est. loq; plus nos amat. sapiētius gubernat. q; nos ipsi nos
Sed nostra temeritas finem nō habet. fides nostra cœca est spes nostra
spū carēs tanq; follis sine vēto iacet. frustra ergo dictum ē. Facta in do-
mino curam tuam. & ipse te enutriet Ergo tam surdi erim⁹. vt nō audia-
mus dominū ad vos ex Euāgelio Mathei clamantē. Considerate lilia
agri que nō laborāt neq; nent. Nolite solliciti esse dicentes. qd māduca-
bitus aut qd bitem⁹. aut quo operiemur. Nolite in crastinū solliciti esse
sufficit diei malicia sua hoc est anxietas & sollicitudo Queritē pmi regē
num dei. & iusticiā eius. & hęc oīa adūciētur vobis.

Cur bonis eueniāt mala/phōz opinia Ca. r.

Latonicū qdam. in quoz catalago Florin⁹ est. cur boni flagellē-

A

Euphorbu .i.

tur a deo. cum inquireres ad Pythagore Paligenesiam recurrerunt qui ab aliquo demone persuasus se aliqui euphorbu. aliqui pauone fuisse putaverat. Existimaverunt ergo aias pluries in corporas fuisse. et pro vniusa vite meritis premia in alia vita recipere. et sic fieri ut qui vni corpori uicera peccauerit. in alteri diuinctioe plectant. atque ita iuste potuit pro euphorbi seclere pati Pythagoras. sed longe nobis aliena mens est Paligenesia catholica non audit ecclesia. propter euz de qua Christus dixit oportet vos nasci de nouo. quod dictum admiratur Nicodemus princeps phariseorum. Quod inquit per hominem nasci non potest. Sed de hac modo non est sermo. Astronomi caelo impuntant. vnde Mar. Manlius in quarto astronomicon libro inquit. fata regunt orbem. certa stant omnia lege.

Longaque per certos signantur tempora cursus.

Nascentes morimur. finisque ab origine pendet.

Tunc et opes et regna fluunt. et sepius orta

Paupertas. artesque date. moresque creati

Et vicia. et clades damna. et compendia vite.

Vulgaris et superstitiosa gentilitas numina quodam aduersa esse credidit quod infestandi homines libido inlit. et ea esse qui Thirgali leua appellauit. his non tradidimus. sed ad orthodoxe fidei regulam reducetes leua hec numina demones nominamus. nocendi auidos ac nobis insensos. et ideo numina dici possunt quod habent voluntatem ac preteritatem. numen enim verumque significat. Sed ipsos cum stellis et causis omnibus quas secundas dicunt sub arbitrio communis dei optime maxime credimus principari. quod et sancti Job testatur historia Illic namque de preteritatem tentandi a deo data. nec prius ausum fuisse diabolum nisi quando et quatenus accepit a deo

Mar. Manli

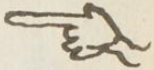
Nume qd.

Sex cause flagelloz nostror Ca. xi.

Sexto vero partu qui deo inspirate locuti sunt inia est: quattuor et causa fieri ut homines vite huius angustius pressi multiplis flagellent a deo Ego autem sex et amplius causas esse proprio quod sacre scripture testimonio constat. Quidam namque flagellant a deo ut flagitiose vite maculas poenitentia deleat. petri enim quod prudentia non cauet. poenitentia delet Et ipsa ut sancti docet scda post naufragium est tabula. Nam cum statim baptizati matris ecclesie sinu ingredimur. qui nos ad celi portum vehat. nauem intramus. ecclesia namque nauis est Petri. Sed si fuerit tentationum pcellis innocencie carina soluta sit Corrupteda est poenitentie tabula. Cui pyndosum seculi fretum innitentes et si non sicca. vni tamen feramur ad Littus. petri autem remissione littus voco Sed quoniam in his naufragiis quod vltis adde stulti sunt. ut nec saluari curet deo optime ac piissimum nauarchus

archim. aucta

eos vt tabulâ hâc capiât vberib⁹ excitat negligētiâz increpat somnolētiâz
 discerit ⁊ lethargicâ ignauâ stupet pastor bon⁹ flagris abigere hâc ob rē
 popul⁹ hebreus missus ē in captiuitatē toties. toties fūcola fuit in terra
 aliena ⁊ in egypto sub pharaonib⁹. ⁊ in Babylonia sub Assyrioz Regi
 bus vt tot incommodoz malleis attriti ⁊ penitētię scobina ac luna exposi
 ti forde delinērēt. Nō vt ira esse cōperias lege Judith historiam vice qđ
 Achioz dux amōitaz halopherni de iudeoz gēte cōsultati rēterit Dixit
 nāqz qđcūqz ppter ipm deū suū altez coluerūt datū sūt in pdā in gladiū
 ⁊ in opprobriū. qđcūqz at penituit eos recessisse a cultura dei sui dedit
 eis de⁹ coeli sūtūte resistēdi. Ecce qđ pacto alienigenaz qđ testimonio (erat
 em̄ achioz alienigena) flagellat hoīem de⁹ vt ad pniām adducat Nec de
 sunt ad h⁹ testimonia ex Naccateoz libro quē Joseph⁹ is qđ antiqtates
 edidit scripsisse dicit em̄. Obsecro at cas: qđ hūc libz lecturi sunt ne ab
 horreāt ppter aduersos casus Sz reputēt ea qđ acciderūt nō ad interitū.
 sz ad correctiōem esse gr̄is nūc em̄ multo tpe nō sincere pctōres ex sūa
 agēs s̄ statū vltōes adhibē magni bñficiū ē iudiciū. hęc ille legim⁹ Attilā
 hunnoz Regē ferocissimū cū tātis cladi b⁹ vastaret Italiā dixisse se. qđ
 vera erat. flagellū dei esse legim⁹ ⁊ i recētiōib⁹ historijs Lamerlanē tar
 taroz qđ scythę sūt regē. cū rei bellicę successu iustat⁹ Paciatē Turcoz in
 patorē bello captū quasi ferā cauea iclusus secū qđcūqz castra mouisset. cir
 cūferret. dice solitū. se eē dei irā. ⁊ orbis vastitatē. Neoria pbitū ē Hāni
 bali cū flagrāti odio festiaret ad Italos appuisse i somnis spētē horre
 magnitudis qđ a tergo sequēs exercitū nemoza ⁊ salt⁹ igēti fragore pster
 nēt: qđ aliud erat serpens ille terribil. qđ Hāmbal ipse: cui⁹ ministerio vos
 lebat deus totius Italię flagitia;

Secunda causa flagellorū Ca. xij.

Deus etiā hoīes nōnunq̄ aspiciū tractat. non vt pctōz rubiginem
 abstergat: quā nō hñt: sz ne iminēti forde se inq̄nent. ea diligētia in
 nos vsus quā nos in seruādis cibis adhibem⁹: solemus em̄ carnes
 quas sum⁹ in ples dies seruaturi. aut sale pfundē aut aceto immergē. aut
 frigidissimo i loco suspēdere Solebāt etiā antiqđ mortuoz corpa murtha
 perurgē. qm̄ his oib⁹ cōtra putrefactionē s̄ inest. Sic nimiz flagella
 diuina ptra futurā culpā singulari solēt eē remedio Sic Paul⁹. ⁊ ne ma
 gnitudo inq̄t reuelationū extollat medatus est mihi stimul⁹ carnis mee
 spūs sathane qđ me colaphizet Legisse me meū iocūmō mem̄ quendam
 viz scissimū a demōio qđ suis tūc meritis ab energumio qđā expulerat
 fuisse arreptū. id p remedio factū a deo ne sez tāte gratię miraculo elat
 tus gratię statura amitteret: quem habebat;

Energium

Tercia causa flagellorum Ca. xiiij.

Alepe numero deus profectui nostro semp intentus. sicut Aquila puocans pullos ad voladum. vt nos alius puehat. terrenis voe lupratis⁹ pziuat. sic fit vt mens q̄ in his humilib⁹ terre bonis cis bñ nō inuenit. sublimius vt pascat. aſcedit. ⁊ heccum plerisq̄ alijs scōz tum p̄cipue diuo Hieronymo ad p̄fectionē viā fuit Hieronym⁹ em̄ dū intēpēsta nocte ad p̄ salmodiam de more p̄surgeret muliebrez vestē ab emulus clam suppositā. nihil tale suspicatus. induit. ⁊ in eo habitu dum strenuus Chasti miles in ecciam sine mora se p̄cipit. chorū cantātium ingressus patuit p̄tūclie nō vulgari. nō tamē animo scūs nec victus a malo sed vincēs in bono malum. sapia em̄ vineat maliciam. cū sancto Jacob cessit ire cessit insidijs Hierosolimā p̄xit. eremū incoluit testas mēra trāstulit. ⁊ mirabilis vitē scitate clar⁹. nonagintanouē obijt. Sic ⁊ nos solemus aliqñ euntem equū calcaribus. ut celerius gradiat vgesse. ⁊ hoc autem tērationis genere Gregorius in Ezechielē loquens ait Qd̄ flagelluz grano. qd̄ fornax auro. qd̄ lima ferro. hoc facit tribulatio viro iusto. Item p̄cutimur in via. ne viam p̄ patria diligamus Et iterū tolerandi ergo vbiq̄ sunt proximi quia Abet fieri nō potest. quē Chaim malicia non exerceat.

Quarta causa flagellorum. Ca. xiiij.

Dicitur etiam bonis aduersitas. vt ad aliorum p̄fectum p̄ eas tan q̄ p̄ iudicem magis eoz patēscat integritas Ad qd̄ ostendendū duoz hominum clarissima p̄ferent exempla Habrahā salz ⁊ habraha Job eius p̄ sanguinci. nā fin Hieronymū in questioib⁹ hebraicis Na chor fratre Habrahe descēdisse Job credit. In his ergo duob⁹ viris illu stribus duaz futum maximaz ⁊ hominū maxime necārium exemplar. cui te p̄formari oportet. est positum Ad hos tanq̄ ad normam ⁊ p̄pen diculum respiciūt omnes q̄ deo volūt p̄fere ote dire. ⁊ equo aio aduersa tolerare Si abat lachzymabūduz Habrahā vnicum pelari ingenij ⁊ optime in dolo filiū adultum sibi obsequētem. innocētem. piūm. māsfuctū. q̄ amisso plis alteri⁹ spes nulla superat. stricto ad aras gladio p̄fossus rus. Credimus ne laxu p̄ct⁹ Habrahe fuisse. putare possum⁹ sup tam elegāris forme filium cum tam paciēter gladio porri geret iugulū. pater ne pieratis viscera non p̄mota Magna certe ⁊ plusquā dici possit p̄is ⁊ filij fides fuit. fortitudo mirabilis. Cōstantia plusquā hūana. paciētia singularis ⁊ inaudita. hoc spectaculo delectat⁹ deus totā eoz posterita tē vlsq̄ ad aduētum Christi peculiari semp cura tutat⁹ est Job p̄o patia

Job

Libri Secundus

facta est miseris et erumosis comune refugium. et magistrum vniuersa-
le dolerum. in eo tanquam in ceteris tabula describitur vitę nrę casus. et quod
modo ferendum sit vnum quodque aduersitatis genus ostendit. et sunt que
putet librum illum non historiã veram continere. sed parabolam esse et quasi figu-
metum quoddam poeticum. eos sum inuictum. ut legentes tolerantie leges et
iura perdisceret. sed re vera gesta res fuit. ita nos sentire cogit veneranda
auctoritas sanctorum Patrum. et in primis Hieronymi. qui Job post Mo-
ysen et prophetas. omnibus agiographis anteposuit. ipse in tota libri sui
serie nihil aliud conatur ostendere. quam homines non semper suis meritis. sed etiam se-
creto dei iudicio aliquando et sine culpa: non tamen sine causa flagellari a deo.
praeter quod amici eius prophete nituntur peccati non debere hominem innocentem et eum
qui a deo flagellatur. de precedenti culpa ex poena redargui. qui sensus cum re-
fraget fidei orthodoxe. erit a nobis tanquam quidam scopulus euitandus. hec
autem omnia ad disciplinam nostram sunt facta et scripta. sicut in litoralibus quas
pharos vocant turribus nocturne lapides accenduntur ut portum nauis te-
pestate iactatis a longe ostendant.

Ceteris tabula. r.

Agio-graphy

Orthodoxa

Quinta causa flagellorum.

Cap. xv.

Non nunquam ad solam dei gloriae percussit homines saluatorum ostendit.
cum discipulis interrogantibus suo ne an pariter merito factus
esset. ut quidam cecus natus esset Respondit eam cecitatem. neque ip-
sum cecum neque pariter peccato meruisse. sed ut in manifesto et irrep-
rabili nature defectu ars et scientia diuina luceceret. sicut cum percussit
quodpiam ut medici scientia et medicinae agnoscat affectus. sanctissimum
igitur Job imitatus. cum ruit in te doloris acerbitas. uersis in celum oculis
dicas. Manus tue domine fecerunt me et plasmaverunt me totum in circui-
tu. et sic repete precipitas me. memeto queso quod sicut lutum feceris me: non
ne sicut lac mulsisti me. et sicut caseum me coagulasti. Pelle et carnibus
vestisti me. ossibus et nervis conpegisti me. vitam et misericordiam tribuisti mihi et
visitatio tua custodiuit spiritum meum Hec et his similia quae plurima que in eo
reperies. in doloribus repete leuamen accipies. et quasi Job socium habe-
as in poenis minus morbo tanquam in plures diuiso grauaberis Et memeto
spiritus mortalis vite quam breuis est. bona et mala cito perire. et ideo cum Job
cantato. Homo natus de muliere breui uiuēs tempore replet miseris
que quasi flos egreditur. et perit. et fugit velut umbra. et nunquam in eodem sta-
tu permanet. et iterum illud. dies mei transierunt. cogitationes mee dissipas-
te sunt. nocte uerterunt in diem. quia me insomnia fecerunt. et rursum post
tenebras. spero lucem. et iterum illud: nunquam non paucitas dierum meorum
finitur breui. Dimitte ergo me. ut plangam paulum dolorem meum: ante

Job.

Job.

Quod virtus que bonum virum facit incrementum
accipit ab aduersis. Ca. xvij.

Uelim hoc loco audire non pigeat. et quod sunt in patria fructus aliquos
insper mecum perscrutari. quod est quod homines in primis non cordati
tamen veritatem rudes et plebei mirantur et laudant. Virtus nempe.
Nā inter terrena bona nihil est certe fructu potantius. Immo terrena bona
sic peccant. tanto intervallo antegreditur ut celestibus bonis offeratur hinc illud
lud satyrici Egregium sanctusque vir si cerno. bimebra. Hoc monstrum puer
ro. aut admiranti sub aratro piscibus inuictis. aut forte para mille. At
quod virtus quidam ad intellectum pertinent. ut prudentia scientia artes liberales
les. ac mechanicę. quod ad appetitum. ut Iusticia Temperantia fortitudo. dic
iudicio tuo. quoniam istarum profertur. et prestant. Certe quod intellectus sunt ho
nis ac malis communes sunt. Videmus enim aliquos morum corruptissimos ho
mine prestare ingenio. liberalium artium locos callere. legum enigmata et nos
tos scire naturales et theologicas questionibus solvere. et omnibus ita differere ut deum
credas. sunt namque artes et scientie gratie date bonis et malis ex
posite. suapte natura quod horribiles. ut Aristoteles inquit in libro de anima
vsum malum admittentes. et propterea nonnumquam homini noxie non habent vitales.
Multi enim disciplinis inbuti sunt male vitantes tanto magis perniciosi sunt
quanto ad nocendum veniunt magis armati. At Iusticiam Temperantiam
charitatem modestiam. patientiam. et id genus alia non nisi in bonis videmus. neque
eis quisquam abuti potest. sunt enim iste virtutes sanctissime propria et indissolubile boni
nitate. quas eis quibuscumque hitant largiuntur. et ipsarum natura est bonos efficere.
Apulei sententia est. nihil esse deo simili. quam vir animo profectus bonum. id autem maxime pro
stant he virtutes que morales vocantur. sententia est Aristotelis et eam omnem confir
mat opinio virtutes intellectuales bonum quod non simpliciter sed secundum quod dicitur. vnde
et qui gramatica habet. non bonum simpliciter dicitur sed cum addito bonum gramaticum.
sicut et qui caute furari sciat. bonum fure. at qui iusticia ac temperantia habeat. que
sunt in appetitu. bonum sine addito et simpliciter dicimus. His ergo virtutibus
tanquam solidis quibusdam clavis et firmis adminiculis naturam fragilem de
fulcunt. ut morum bonitatem que secum non attulit. hauriet ab eis. Sed neque
ipsas virtutes naturam produxit. Aristoteles enim ait in ethicis. neque a natu
ra neque propter naturam inesse virtutes. esse nos quidem natura a propositis profici
autem per exercitium. Id Aristotelis dictum genus omne virtutis am
plectitur. exercitium enim omnes parantur. At de his peculiariter que in
appetitu sunt in psalmo cantatur. Ibi de virtute in virtute. et videbit deus
deorum in syon. proprium istarum est in deum ducere. deum ostendere. deo coniungere

gere. At que in intellectu sunt. naturalem impotētiam ad hoc habet. Et hinc argumētum trahunt: q̄ in certaminibus scholasticis sumūt patri-
 niū volūtatis. sunt em̄ in aīa duo duarū capita factionū. intellectū sc̄ et
 volūtas: q̄bus de p̄sencia certamē antiquū est. Dm̄ ergo he s̄tutes que
 alijs p̄sident in infirmitate corporis maxie pollēt. Dicere Ap̄lo 1° Th̄
infirmi p̄ficiat. sic ut desiderabilis sit morb^o. quo cū Ap̄lo dicē possi-
 mus. cū infirmos. tūc fortior sum. et itez libētē gloriabor in infirmitati-
 bus meis ut inhabitet in me grā christi. Suscipiendus ergo gratatē est
 morb^o. in q̄ est occasio tāti p̄ficiis. in quo est p̄merēdi tanta opportuni-
 tas. tātus v̄sūtata p̄moditas. Un̄ in psalmo legit Multiplicate sunt
infirmitates eorū. postea accelerauerūt. Quid est postea accelerauerūt. ni
si ad deū celeriter cucurrerūt. Est ergo infirmitas hoi. qd̄ calcar equo qd̄
stimulus boni. qd̄ remus navi. Nobis ut plurimū accidit. qd̄ et iumen-
tis. Iumēta cū in via abū reperūt voluptate pellecta trahere desinūt. et
pastul tam diu inherēt: q̄ diu bubulci stigma nō sentiūt. tum demū ac-
celerāt cū p̄terantur. tum se in viē accingūt: tum itineri instāt. cū nihil
qd̄ delectet occurrit. Nam dum nō nisi in termino quietē expectāt. gres-
su citatiorē desudāt. at qui sepius in via qd̄ tardat. offendit. ad viē finem
serius p̄git. Deū quot inuenies q̄ diu mūdi blāditijs quasi sircum can-
tibus tēnti tūc eādem ire incipiunt. cum iam mortis nocte ingruente
vita inuita venit ad vesperam. Isti postq̄ totum vitē tempus. quod dei
beneficio ad bonū iudicium acceperāt. p̄ ignauā et seccordiam effluxit. dū
frustra vixisse se vident. moerore tabescūt. in desperationē cadūt. submer-
guntur. et pereunt.

**Quod prosperitas sit inimica virtuti cum declara-
 tione dextre et sinistre partis i celo. pro Aristotele et
 tra Pythagoram.**

Ca. xvij.

Maior mortalium ps cum corpore recte valet. mente egrotat. cum
 succi et spiritūū plena sunt membra. mens deo vacua friget et tor-
 per. dum sensūū vacitas in terra se pascit. egrē p̄sciētē deus non
 sapit. dum appetitū volūtas inheret. ratio hebreata deum nō videt. deus
 homo dei mūicib^o abutit iumētis inspicitib^o compāt. p̄ptēa in psalmo
 d̄r. Impinguat^o. dilatat^o. in crassat^o. et recalcit raurit. Immoderata namq̄
p̄speritas vite lasciuienti p̄bet audaciā. piscicul^o qdam marin^o q̄ nauca
teneat vocat^o. Echencisq̄ p̄terozā Antonij nauē bello actiaco fecit imo-
bilē. p̄spitatis naturā ondit. hac cū sicut illo naues magna viroz igēnia
ne i portū salutis p̄ viā s̄tutis veniāt retardant^o. Rōne colligim^o i histo-
rijs legim^o. experimēto videm^o. cū maiorū mox periculo navigari mū-

*Echencis p̄speritas
 admodū parū
 in petris v̄icē
 q̄ adherēt carū
 m̄b. nauēs retā-
 dat.*

Liber Secundus

Anales
 do trāquillo tēpestuoso Iteo in psalmo dicitur: Cadent a latere tuo mille & de-
 cem milia a dextris tuis. eo quod dicuntur a dextris decem milia cadere. & a la-
 tere tui mille a latere sinistro accipit: ac si dicat Moyses cui habet psalmum
 attribuit. hōi vtriusque casura pericula: s; a dextris longe plura. Sicut enim
 teste Aristotele. in li. de celo & mundo Ante vocat qua sensus vigent. retro:
 quod e regione est. sursum quod longitudinis est caput: s; hoc oppositum deorsum: sic
 qua motus incipit dextrum. & quod ab eo diuersum est. sinistrum appellat. Un-
 de ipse Aristoteles contra Pythagoricos dextram mundi dat orienti. sinistram
 occasui. sursum. austro deorsum boree. ante huic nō hemispherio. alteri
 retro. hęc autem tetragona. vt plarum ostēdam leuū intelligi S; in mystica
 interpretatione quę cum oibus sacris scripturis. tum maxie Moysi conue-
 nit p dextrā prosperitas. p leuam s; signat aduersitas. p millib; ergo peri-
 culoz quę nobis p viam morum cunctib; offert aduersitas: decem millia da-
 bit prosperitas Exēplum ex vita Dauid accipito. qui quod diu psequētib; ho-
 stib; bello attrit; est. sanctimoniam tenuit. At vbi psecut; est pacem. & oci-
 um: factus est moechus & adulter. & quod longe peius est. homicida. In agro p-
 speritatis hęc pullulāt. quę breuiter Joānes enumerat: concupiscētia carnis
 & oculoz. ac supbia vite. S; in agro aduersitatis succrescūt tristitie. do-
 lores. & lachryme: quibus appetit; quasi ager pruinis astrict; nihil quod be-
 nas herbas opprimat germinabit. At cum regnat lasciuia prosperitas s; fu-
 mar culine. mensę renidēt. pocula spumāt. risus abūdant. corda luxuri-
 ant: s; dices. quod pccat nobis pbitas ad quam nō mouer volūtas s; v; ger-
 necessitas? Audi gregoriū dicētem. foelix necessitas quę nos ad deū ire cō-
 pellit. Nōne dicitur audisti setam filium agere. seta est timor. filium est cha-
 ritas. cuius seruitio dei quę assuevit licet a metu inceperit format pccēssim-
 & breui generat ex vi voluntas. ex timore charitas ex seruitute libertas/
 quę ad euāgelicū primum intrare spulsi sunt vt epulas gustarēt. quę tristes
 intrauerāt leti discumbēbat. Quod si aliquid dei munē talē vitā agēm; sani. quę
 aliqui pollicemur infirmi. quāta esset in mundo trāquillitas. quāta dulce
 do quāta iucūditas. Certe nō aureū tūm seculū. s; etas illa florēt innocua
 quā primi hoīs culpa destruxit. Sibi enim existentib; iustis. pijs. mansue-
 tis. & mitib; ois discordiaz fomes occideret. at sepultra discordia quod sup-
 est: nisi vt sit oibus vna leticia.

Quod aduersitas tollat mortis metū Ca. xix.

Q
 Et aliud quoddam magnū: nescio an aduersitas: infirmitatis bonū
 Nā liberat nos eo quod maxie laboram; in cōmodo. mortis s; metu
 Cuius mēoria sic amarescit. vt etiā si cuncta possideas bona. si vel
 caris spambrosia: quęquod gustat reddit amara. At sicut cuius quis caleco ni-

F i

miū p̄mitur. ⁊ si p̄ belle ac p̄ q̄ venuste pedem vestiat. discaleari op̄-
 tat Sic nimirū cum q̄s hāc vitā expectit aduersam. ⁊ sine spē salutis as-
 fligit. p̄ singulari remedio mortē expectat. ⁊ nōnunq̄ inuocat. ⁊ q̄ sera
 sit increpat. p̄tra se vrger. sibi etiā p̄sciscat. vitę ipsi⁹ p̄temp̄tor. ⁊ p̄dig⁹
 Cato ille vir memorabilis cui⁹ in seueritate ⁊ p̄stātia nomē est t̄m. in cę-
 sariana tyrānide sibi aduersa Nescio q̄d reppit. q̄d formidolose mortis
 metu extingit. Item antidorū p̄tra mortis p̄uorē inuenerūt aliq̄ pl̄res
 in aduersis. vt Cleopatra ⁊ Demosthenes. vt Hannibal. q̄ quasi remedio
 calamitatū vnico obuiā iuerūt fato suo. Unz ipse Job patiētię exēplar
 quē canis infirmitas in vitę satietatē adduxerat clamar dicens. Cunctis
 diebus q̄bus nūc milito expecto donec veniat imutatio mea. Et iterum
 Quis det in q̄t vt veniat petitio mea: ⁊ q̄d expecto tribuat mihi de⁹: ⁊ q̄
 coepit ipse me p̄terat foelix igit̄ egritudo: q̄ id a nobis aufert in cōmodū
 quo q̄si absinthio generali voluptas ois e vita discedit. Bladi⁹ ille quem
 supra caput Damoclis p̄uūatis Dionysi⁹ tyrān⁹ appēdi iussit q̄d aliō
 notat: quā nullā relinqui cū metu mortis. in vita dulcedinē

Quod aduersitas faciat se ipsum cognoscere Ca. xx

Hia in morbo latet vtilitas: q̄ talis ac tāta est. vt ex ea nascat foe-
 licitas. aperit em̄ morbo⁹ oculos egrotātī. ⁊ p̄literatiōe reciproca
 se intuens dum nihil videt vnde supbiat. sub potenti manu dei se
 humiliat. Xenophon autor est. Croeso ditissimo ac fortunatissimo Ly-
 dorū Regi Apollinē delphicum respōdisse σ̄αυτο̄ν ῡνōōōκω̄ν
 ε̄ῡδαιμōōκ̄p̄ōīōε̄ π̄ε̄p̄ᾱōε̄īō. hoc est. te ipsum cognoscens. foelix
 Croese eris: hęc vox licet a mēdace imo a mēdacy p̄āre p̄dierit. adeo t̄m
 vera est: vt p̄eam crediderit suę falsitati posse vtritaris vultū induci: dia-
 bolus nāq̄ ex paucis veris q̄ loquit̄ suo mēdacio velamē obtendit. ⁊ fal-
 sis vera quasi mucronē halte p̄figit. vñ ⁊ Lactāti⁹ in q̄t venena nō dant̄
 nisi melle circūlita. ⁊ mala nō nocēt: nisi sub specie vmbraę s̄rutū. Ue-
 ra igit̄ illa vox est Te ipm cognoscēs felix Croesēs eris. Nā cū q̄s se dili-
 gēter explorat. ⁊ q̄d acquāri sic estimat Cōtinuo ad dei cū Job clamat.
 p̄tra foliū q̄d vento rapit ostēdis potētiam tuā ⁊ stipulam liccā p̄seq̄-
 ris. ⁊ ego quasi putredo p̄sumēdus sum. ⁊ quasi vestimētum q̄d comedi-
 tur a tinea. ⁊ illud. breues dies hoīs sunt. numerus inēsiū eius apud te ē
 Cōstitūisti terminos ei⁹. qui p̄teriti nō poterūt. ⁊ itē illud Si sustinuerō
 id ē etiā si patiēter oīa tulerō. in fern⁹ dom⁹ mea est. hoc ē in sepulchre itū-
 rus sum. Moritur em̄ iust⁹ pariter ⁊ iniust⁹. ⁊ in puluere redit ois caro.
 Et p̄fecto cū scō Job dicē possum⁹. cōpatus sum luto: assimilatus sum
 fauille ⁊ cineri. Nam ⁊ in psalmo dī Recordatus est quoniā puluis sū

Liber Secūdus

mus. homo sicut fenum. dies eius tanq̄s flos agri. sic effloresbit Quonia
 spūs id est anima p̄trāsibit in illo. ⁊ nō subsistet. ⁊ nō cognoscer ampli⁹
 locū suū Nam p̄ mortem sic de locis ac domibus nostris eijcimur. vt qz
 nunq̄s amplius redimus. ea ignorare videamur. ⁊ in alio psalmo. Relin-
quent alienis diuitias suas. ⁊ sepulchra eorum domus illorum in eternū
Et in alio. Ecce mirabiles posuisti dies meos. ⁊ substantia mea tanq̄s
nihilum ante te. Veritatem vniuersa vanitas omnis homo viuēs. om-
nia namq̄s que in hac vita possident vana sunt. ⁊ omnis homo veniens
vanus est. Subditur em̄ thesaurizat. ⁊ ignorat cui p̄gregabit ea. ⁊ Jaco-
 bus apostolus inq̄t. Quē est em̄ vita nostra. vapor est ad iudiciū appa-
 rens in duoz p̄mnoz fratrum nomibus monstrata est totius posterita-
 tis futura p̄ditio. Chaim em̄ interpretatur possessio vel lamentatio Abel
verō vanitas vel luctus Quis his appellationibus ostēdit. nisi possēti-
onibus hoīm lamēta p̄iungi. ⁊ omnia cum luctu ⁊ vanitate collabi. Jē
in psalmo d̄. Quoniam omnes dies nostri defecerūt. ⁊ in ira tua defeci-
mus. sequit̄. Anni nostri hoc est vitę cursus. sicut aranea meditabūtur.
Vita em̄ nostra dupliciter meditatatur vt aranea. ⁊ q̄ semper arancarum
more meditamur in s̄dias. quot̄idieq̄ ad opes ad honōes mille reia tē-
dimus. ⁊ q̄ opera nostra sicut arancarum telę fragilia modico quouis
vento dissipādo Cū em̄ credimus in portū nostra traxisse negocia. quic-
quid diu nitēdo cūteramus. lenissimi munusculi aura. ⁊ vni⁹ s̄bi voce
temeritur. in eodē psalmo sequitur Dies annoz nostrorum in ipsis scy-
diebus septuaginta anni. nam in vita nostra omnio septuaginta vt plu-
rimum anni sunt. si autem in potētatibus. hoc est si de potētib⁹ ⁊ corpo-
re robustis loquimur. octoginta anni. supple sunt in diebus nostris. nec
huic sententię p̄trarium est quod dicitur in Jesu filio Sirach Omnia
potētatus vita breuis. psalmus em̄ vt dixim⁹ de potētia corpis ⁊ mem-
broz firmitate locutus ē. Jesus at̄ de potētia p̄cipat⁹ intelligit sequit̄
in psalmo. ⁊ ampli⁹. hoc est si diuitijs sup̄inam⁹. qd̄ sup̄est. vitę labor ⁊
dolor est. Hoc est qd̄ poeta clarissimus inquit

Optima queq̄z dies miseris mortalibus qui Vergili⁹ d̄ p̄ Geor.
 Prima fugit. subeunt morbi. tristisq̄ senectus
 Et labor. ⁊ dure subit in elementia mortis.

Conditionem hanc mortalitatis nostrę miserimam quam sani corpore
 clausi vt plurimam oculis p̄transimus. quoniam egritudo semp̄ ante
 conspectū nostrū. ⁊ eregione ad oculos nostros collocat. profecto sancti-
 or ē sanitate. vtpote cui⁹ sanctora sunt monita. ⁊ que est infirmo p̄fec-
 tis occasio. propterea dictum in prouerbij Melius est ire ad domum
 luctus q̄ ad domum conuiuij

Quod aduersitas fert auxiliū virtuti Ca. xxi

S vim et naturam virtutis inspiciamus: si legum et rationis memores sumus? ut debemus esse solliciti ne libido in nobis dominetur. et ut appetitum redigamus in ordinem: aduersitate in primis amabimus. cuius ope ut est antedictum: efficitur. ut sensus obediat rationi. Est enim aduersitas domitrix passionum. Passionem definit Damascenus quod sit motus appetitus virtutis sensibilis cum imaginamur bonum vel malum. Tanta quippe imaginationi nostre consistat vim inesse. ut quod primum boni vel mali quod primum apprehenderit fiat in appetitu tanta potentia: que totum animalem corpus afficiat. et cor primum. nam sicut ex sententia Platonis intelligentie cerebri et nutritiue epaure: sic appetitus cor est instrumentum. Unde iustitia hinc et aperit. in merore coit et comprimit. Quicquid ergo nos cum imaginamur delectat vel tristat. passio dici potest. que in parte anime cognoscere non est. Nam ipsa cognoscendo quod cupit assequitur. quia propter noticiam nihil auerpat. Appetitus autem noticia non contentus redit ulterius. nec quiescit donec nec amorem reise commiscet. in tanti presumis qui sedari nullo modo potest donec in matris feratur amplexum. In idem redit a Cicerone data definitio de affectu quod videlicet sit animi et corporis ex tempore aliqua de causa mutatio. ut sunt gaudium. leticia. misericordia. cupiditas. metus. molestia. Que modo affectus modo perturbatores vocantur. affectus istas virtus quod primum sed magis aduersitas. propterea cum nobis hoc bello laborantibus suppetias venerit abigenda non erit. sed ut belli sociam amplectenda.

De vitanda Nemese. et quid sit secundum Aristotelem

Capitulum. xxij.

Est locus quodam salebrosus et lubricus. qui quod piculosus sit hinc declarat. quod David in eo cecidisse se dicit. et pariter deuisse qui ruerit. Sic namque mei autem pene moti sunt pedes. pene effusi sunt gressus mei. ecce periculum. et sequitur. Quia Zelatus super iniquis pacem peccatorum videns. ecce locus periculum. Zelatus cum bona malis euenire dolemus: nam Ζηλος grece dicitur iustitia. In Zelotypia. id est forme emulatio. quam Chrysippus ait esse autem egritudine inde nata quod qua timeat ne commode fiat. quod sibi per delictis proprium operatur. sed ad Zelum recto Aristoteles hunc affectum libro secundo ethicorum NEUESO IN vocat. et inter duo extrinsecas. sicut natura virtutis est: collocat hoc est inter inuidiam et malivolentiam. ut Arguzopolus. vel puerum gaudium. ut transferret Leonardus. Est autem ut scis inuidia ex alieno bono nata tristitia. malivolentia vero contra inuidiam ex alieno contrahit malo leticia. Illa bonum videt. ista malum respicit. Et utraq; contra naturam afficit. ista gaudio illa merore actio est vitia tristitia

Nemesis

da. Inter ista duo Nemesis est q̄ bona puerfor̄ intuita p̄turbat, z non potest eare non ferre. q̄ his: qui p̄trem oderūt legem irridere: deū offendit: sic rāta felicitas vt eos audire nolit aduersitas. Un⁹ ex multis p̄feratur Dionys⁹ Syracusan⁹. q̄ loc⁹ fano Proserpie spoliato: cū paltum prospero vento classe v̄heret. ridens amissis videtis ne ait q̄ bona nauigatio ab ipsis dijs immortalib⁹ sacrilegis tribuat. Quoniā igit iustū videtur p̄tra hos indignari. Nemesis p̄ p̄tute se ingerit que tamē nō p̄tus sed est p̄tuti silis effect⁹. caue ergo ne cū hūidi hoib⁹ passim occurris cōsciētiē tuę nanculā sinas v̄tō temeritatis huc pellit: nam iudicia dei a byssus multa. Optimas fruges nobis recōdim⁹. viles z abiectas vel nō legim⁹. velsi legim⁹ cicurib⁹ dam⁹. potētia. honor. diuitiē bona plebeia sunt. hec etiā hoib⁹. qui brutalē vitam agunt. tribuunt. Deniq; vez est qd̄ ad Falconē cum Rome essem scripsi hoc disticho

Plurima virtuti laus hic. at premia nulla

(De v̄t)

Nam deus illius premia solus habet

Sed p̄cedam⁹ z hec bona esse cū dei sint quia dñi est terra z plenitudo ei⁹. mōne p̄t de⁹ dare hūc tenarium etiā his qui vna hora fecerūt immo etiā ociosis: sicut etiā illis q̄ diei z estus pondus portauerūt: De natura esse beneficiū. solem suū oriri facit sup̄ bonos z malos. medici est oēs curare: Nec debet ei indignari: cū in plagas mali hois bonā medelā mundi videris. medicus enī licet infirmus malis sit. boni viri officiū facit. Et quēadmodum apud dialecticos ex veris z falsis verū sequit. sic apd̄ moales circa bonos z malos bonū opus vertit. Sunt tñ nonnulli q̄bus tā imprudēs z p̄ceps est animus. hos v̄o tam temerariū z infrene. vt cum maloz p̄speritatem / aut audiūt / aut ipsi vident / deū dormire / aut humana nō curare / mox blaterent. De quoz errore detestādo quod dicaz ad p̄ns aliud nō habeo: nisi illud Horati⁹ Caelū ipsum perimus stulticia. Neq; p̄nostrū patimur scelus. Tracūda Iouem ponere fulmina. z illud psalms. Posuerūt in caelo os suū. z lingua eoz trāsīuit in terra. qd̄ est vna te meritate loquēdi diuina z hūana simul inuolui.

De generibus filiationis cum declaratiōe dicti euāgelici. dedit eis potestātē filios dei fieri Ca. xxiij

Fere pleriq; vanitatis humane studiosi q̄ autoritatis aucupans de gratia. filij deoz credi voluerūt. z in p̄mis Alexander macedo Philippi filius. qui cū ad templum Iouis harenarij venisset in Libya. p̄misso q̄ sacerdotes subornaret nūcio. Iouis filius voluit saluari. Sed qd̄ nos ipsos decipiū⁹ dū cupim⁹ vocari: qd̄ nō sum⁹. z vt Hora

R ij

Siloria

tius inq̄t. Cur ego si non sum. ignozoz. poeta salutor breuis z expedita
 ad silozia via ē: quā Socrates dixit. vt scz quales haberi volum⁹. tales
 simus. Docebo ego te quo pacto dei fili⁹ has ad em̄ z oprandum z factu
 possibile Joānes euāgelista dedit inq̄t eis p̄tatem. filios dei fieri. **Fili⁹ at** ^{filig}
 multipliciter d̄z nam q̄ ex substātia patris ad eiusdem nature equalitate. ^{nāus filioz.}
 est genit⁹ naturalis d̄z fili⁹. vt Salomon Dauid Dauid Jesse. Chri⁹
 dei. Per adoptiōem etiā z arrogatiōem fit fili⁹. Hec autem ita differūt
 q̄ adoptamus eos q̄ filij sunt familias. **Arrogamus** eos q̄ sui iuris sunt. ^{Adoptat.}
Arrogare igitur est quēq̄z in filium ac familiam asciscere. **Et arrogatio** ^{Arrogat.}
 ideo dicta est q̄ is qui asciscit. interrogat an velit illum iustum sibi filiū
 esse. z is qui asciscit. rogat an id fieri patiat. vel q̄ arrogatio p̄ populi ro
 gationē fiat. cuius hec s̄ba sunt Velitis. iubetis vt Natan ip̄si Dauid
 tam iure q̄ lege fili⁹ fier. quasi ex eo patre matreqz familias ei⁹ nat⁹ effz.
 vtiqz ei vitē neq̄z in eum potestas fiat. vti patre dō filio est Ita vt dixi
 Ita vos quiritēs rogo **Adoptio** autem fit p̄ p̄torem: Prima apud ho ^{Adoptio.}
 mics filiatio fit ex sanguib⁹ z voluptate carnis. dūc aliq̄ ex voluntate vi
 ri. Sed q̄ ex hoib⁹ in filios dei volūt ascisci. neqz ex sanguib⁹ neqz ex vo
 luptate carnis. neqz ex voluntate viri. sperēt id fieri. **namqz inuenit qd̄ nō**
p̄ suam viā querit Quo autem pacto id fiat ad romanos scribens Pau
 lus. explanat. q̄ sp̄s inq̄t dei aguntur. hi filij dei sunt. neqz em̄ accepistis
 sp̄m seruitutis: neqz in timore. sed accepistis sp̄m adoptiōis filioz. in
 quo clamamus abba. qd̄ est pater. Et si dicat: q̄ deum (non vt seruū herū)
 timent. sed vt filij patrem amant. tum effectum operis q̄ affectu cordis
 hi qz sp̄m dei habēt qui est in generatiōe sp̄iali. quasi semen filij dei sunt.
 q̄ si filij z heredes. heredes qd̄em dei. coheredes s̄t christi. Quare ergo z
 tu blandā z fœlicē hanc appellatiōem. nō p̄ Alexandri deliramēta. sed q̄
 Pauli apostoli documēta. Pauli documētū est ad galatas. qui Christi
 sunt. carnem suam crucifixerūt cum vitijs z concupiscentijs. z hoc est qd̄
 Paulo supius dixerat. sp̄i ambulemus. hoc est em̄ sp̄i ambulare scdm̄
 Christi viuere. vita s̄t christi qd̄ aliud est q̄ virtū cum z patie in p̄mis
 cōe gymnasiū: si paties ergo fueris fili⁹ dei iure vocaberis. ^{Sic in euāgē.}

**Q̄d̄ donoz dei cōsideratio iuuat patientiā cum cō
 mēdatione familie bentiuoloz. Ca. xiiii.**

Q̄d̄ cum tot sint genera maloz quibus quasi decumanis flucti
 bus frequēt z sine parsa iactamur. deo poti⁹ grē agendē. q̄ euz
 vno malo tot dona possideas: q̄ preces. fundendē vt hoc morbo
 carcas. p̄ptēa moneo vt donozum dei rōem habeas. z ea reducās frequē
 ter ad calculum. Si bona animi q̄ris. nō fecit te deus ruzē. ignauū. sto

Liber Secundus

libum ve hostem, luxui debitum, gula obnoxium, qualis hac tempestate
 nobilium viroz maior est numerus, sed cordati, ac docti, et ab adole-
 scētia bene instrati, liberalium artium nō ignauifacere etiam scripturę
 studiosum natura verecūdam, iustum, māsuētum, piūm, et vt paucis ex-
 pediam, benignū nō tua sūte, vt pote q̄ nōdum eras, sed magno dei dono
 sortitus es animam si extrema bona p̄sideras, videbis te parentib⁹ hone-
 stissima ortum, inter primates vrbis tuę p̄stitutum, ad p̄claz sexces-
 cim viratus collegiū dum adhuc esses iuuenis, ascitum, et ea summa est
 apud Cives tuos auctoritas, primūsq; magistratus, ad te q̄ in hac optia
 bononiē Aristocratia ab optimatib⁹ questor electus es, et p̄fēt⁹ erario
 Nō est charitatis oim in te, et tuę in oēs fidei magnū argumentum.
 Nec ad animi tui trāquillitatē paruz facit, q̄ dei munere in ea tpa inci-
 disti, q̄bus p̄ter p̄suetudinē suā patria tua Bentiuoloz prudentia rem
 gubernat, q̄nqua genaria iam pace p̄fruit Solebat añ hos años quotti-
 die tumultuari Bononia Cives iter se grassari, cędes et incēdia fieri, et
 seditionū vestrarū plenę erant aures Italię. At vbi redijt ad Bentiuolos
 iste p̄cipatus, tāta fuit eis in reb⁹ agēdis dexteritas, tāti gubernādi pe-
 ritia, tanta fœlicitas, vt calamitosoz tempoz respectu p̄ns eras cū sum-
 ma innocētię laude trāsigat Jam religiosior ē populus, diuinus cultus
 amplior, Liberalium artium studia sunt in flore, patricioz ac nobilium
 reintegrata est dignitas, mercaturę suus est honor, feruēt opificum offi-
 cine, in vomeres p̄lati sunt gladij, et rusticoz lacertosa iuuetus non iam
 amplius ad bellum, sed ad agriculturę opus exerceat Jam temploz via-
 rū porticuū ac domoz ornatu facta est accessio tāta, vt vrbis ipsa ab auis
 vestrīs si resurgerēt nō possit agnosci Taceo quāta huic clarissime Ben-
 tiuoloz familie et ei ipsi qui merito in ea principatū tenet Joāni viro p̄-
 stātissimo atq; Illustrissimo, necessitudine sis iunctus, clientelas sileo di-
 uicias, opes honoresq; p̄tereo, de tui generis nobilitate de familie tue ā-
 tiq̄tate quicq; dicē sup̄uacancū, scitum est em̄ semp eā inter primas Bo-
 noniē familias habitā, et id etiam nūc antiqua patz ac maiorz tuoz mo-
 nūmēta clarissima obscurari nō sinūt, Prodicerūt etiā ex ea nō pauci ma-
 gno et excellēti ingenio viri, q̄ nō minus belli q̄ pacis officijs lōge ac la-
 te claruerūt, et se ac patriā simul illustrarūt, sup̄est vt ad memoriā reuo-
 ces ac recolas, q̄ castam, q̄ pudicā, q̄ prudentē, q̄ circūspectā p̄iugēsis
 sortitus, filias q̄to corpis decore, quāta ai honestate p̄spicias, et tā splē-
 didissime p̄iugatas, quāte etiā indolis filios tibi genuerit, q̄z q̄ maior ē
 natu franciscus si vitedator et p̄seruator de⁹ affuerit, breui te etiā sup̄sti-
 te ostēdatur esse se prolem esse et te patrē, et tanta maior claritate dignissi-
 mam Nec oīa si in statera rōnis appēdas, si ad p̄pendiculum metiaris

*Aristocratia optimatū
ad principatū est.*

Bentiuoli

Liber Secundus

videbis in hac vita tati esse, vt hac egritudine videatur emi posse, forsitan et debuisse si vendantur.

Quod alienarū calamitatū animaduersio ad patientiam plurimū faciat Ca. xxv.

Quoniam contemplare illos quos vno horum momento de tanquam fulmen extinxit, quos patria expulit, quos populi tumultuatis depopulatus est, quos rores, quos ferrum absumpsit. Ira trucidauit, momordit inuidia, notauit infamia, quos filiarum et iugum impudicia dedecorauit, quos rebellium filiorum assidue cruciat irreuerentia, contumacia, perueritas, hec et mille alia vite huius incommoda quibus tanquam inextricabilibus labyrinthis includimur si prederis magno patientie pronecti dtaberis Etiam Lucreti in seculo de rege natura libro nobis hoc genus solatiois ostendit

*Suaue mari in magno Luctatibus equore ventis
Et terra magnum alterius spectare periculum,
Per campos instructa sui sine parte periculi,
Suaue etiam belli certamina magna videre,
Non quia vexari quenquam est operosa voluptas
Sed quibus ipsa malis careas, quia cernere suaue est.*

Reuocato paulisper ad memoriam eos quos de varijs calamitatibus preteritis seculis et nostra hac tempestate percussit, et pauldubio multos inuenies cum quibus nolis permutare fortuna, sileritio preceam Troianorum interitus, Pœnorum excidium, et ea que hispania: que grecia plorant incendia, trasiliam, etiam clades Gothorum Longobardorum Alanorum, et hunnorum quas alijs intulerunt, et ipsi ab alijs perulerunt. Ab alijs secula calamitatum exempla mendicare nil opus est, nostris abundamus, nostra nobis suppetunt plusquam deslere possunt et queri. Nostrę tempestatis breuiter percurram nimbos, tonitrua, turbines, et fulmina, et disces illoz copia tunc nihil esse quod pateris In lametabili illa Constantinopoli illustrissime urbis captiuitate per quam Turcoz res Coelo equata est, quantum humani Cruoris effusum sit, quot lachryme sparse, quot euulatus audiri quot ad coelum vsque lameta puenerint, quis enarrarit Iurgia, contumelias, stupra, illusiones, adulteria, incestus, maledicta, blasphemias, incedia, rapinas, illi nefande diei numerare quos possit, Tolerabilior et longe minor acerba certe fuit illoz fors, que trucidati mox perierunt, que eorum que tantis cladibus erepti longis postea fortunę contumelijs quasi diuturna morte sumpti sunt: sed que de Constantinopoli dicunt: iam de tota Thracia, de Macedonia, de Attica, de Boeonia, de Achia, de Arcadia, de Thesalia, de Epiro, et de omni Grecia recitant, que plurimos vidimus et adhuc vi

tenus splēdido loco natos: q̄ solebāt alijs impare. ad summas inopiam
 redactos vicum mēdicare: p̄uigum ⁊ liberorū amissionem deflere. ⁊ situ
 ac squalore p̄fectos p̄tere in populis horrēda spectacula. dei templa pro
 fanata: reliquie sanctorū p̄culcatę. Regales ac impatorie familie Ludū
 brio habitę. ⁊ teniq; tanta fortune mutatio insequuta est. quātam nemo
 hoim fieri vnq; posse existimasset. hęc ⁊ his similia q̄ plurima p̄templa
 tu vtilia sunt egro anio. nō vt q̄ Lucreti⁹ inq̄. aliena esse debeat grata
veratio: sed qz dum eorum p̄paratiōe praua vident esse que patimur: mi
 nns amare vita trāsigitur: recte igit. vt ait Plutarchus. Solon dixit.
 si oēs hoies in vnū aceruū sua mala p̄portēt futurę. vt malit vnusquisq;
 tomū sua reportare. q̄ equalē in oēs fieri portionē

Hic amicos obsequia et religio forū oratiōes et
 cōsilia patiētie sunt adminicula **Ca. xxvi.**

Hic adendum puto etiam aliud qd̄ lōge tolerabilia reddit incō
 moda: q̄ scz nō eges quibuscū lamētari possis. qui tibi assistant
 ⁊ seruiāt: qui te solent ⁊ iuuet. solātūz s̄ba charitatis officia/
 cataplasmata q̄dam sunt ⁊ malagmata q̄bus cum applicant tristitie in
 animo durata collectio emollit. ⁊ p̄nti mox remedio vt expimur: cessat
 curarum acerbitas: dolorum atrocitas Si etiam vt sepe te moneo: vitę
 chusti portūculam: quasi quotidianū anime panem: p̄pinante memo
 ria in cibum sumptis: ⁊ cogitatōis assidue faucib⁹ rumiaueris: erit sca
 turigo ingis refrigerij. ⁊ vitalis q̄dā liquor quasi opobalsami die ac noc
 te stillātis in animum. habeto semp ante oculos passiois chusti processū
 ⁊ ordinem. quo mō rōnis metas nō egressus seruauit in omni actione de
 corum. quanta in s̄bis grauitas. quanta molestia. quanta animo fortis
 tudo. quanta p̄stantia. habeto semp in ore hec enigmata. vorāda hec fre
 quēter ad exonerādā mentem catapotia: habes etiam plures q̄ deus as
 sidue p̄ te orent. qz quorū numero ⁊ nos sum⁹. qui si vt optas nō exaudi
 mur. memēto quia nec Paul⁹ ap̄stol⁹ vas electiois cum stimulum car
 nis rogaret a se tolli: sunt exaudir⁹. Sed ei dictum ē: sufficit tibi gratia
 mea: qz s̄bis infirmitate p̄ficiat Legim⁹ in sanctorum patrum hystorijs
 que sciam post impetratā p̄ orōnes sanitatem: cum iterū deum rogassent
 vt si animę salubrior esset egritudo. iterum egrotarent: mox ad priorē
 infirmitatem: tanq; ad vtiliorem anime statum deuolutos. Perseuerā
 bimus tamē orantes: nec cessabimus: forsitan fuerit aliq; inter nos deo
 gratus. ⁊ dign⁹. Cui⁹ deprecationē accipiat deus: Multū em̄ vt Iacobus
 p̄stolus inq̄t valet oratio iusti assidua. ⁊ si si nō sanitatem patiētiam

Cataplasma id̄ quod
 Malagma
 vulgo s̄mplastra
 dicunt. s̄nt.

opobalsamū

Catapotia id̄ qd̄
 dicitur pellula.

Liber Secundus

saltem obtineas. recordatus multo esse melius atq; optabilius corpora egrotare. q̄ aio. Helias vt item Iacobus ait. hō erat filius nobis passibilis. ⁊ ateo passibilis. vt metu Jezabel mortē interētantis quadragenari am passus inediā. In Orbe Arabie mōte latuerit. ipse igit̄ q̄uis passi bilis t̄i orauit. ⁊ coeli qd̄ tribus ānis ⁊ mēlibus sex ppter pctm̄ Achab clausum fuerat. mox erūpente nimbo solutum est.

Digressio de Carmelitarum antiquissima origine Capituluni. xxvii

Hic est ille Helias qui p̄mus coelibē ⁊ monasticen seu solitariam vitam instituit qui montem Carmeli vnde nos ⁊ nomē ⁊ origi nē ducimus. miraculis. ⁊ sc̄monia illustrauit. Ipse vt Regum testat̄ historia. sui p̄positi imitatores ⁊ duplicate st̄utis heredem reliq̄t. Heliseum p̄phetam quidem insignem magnis p̄digijs ⁊ singularis vi te sc̄itate mirabilē. ⁊ q̄ amboꝝ vitā seq̄rent. posteritate vsq; ad aduentus christi p̄pagara fuere q̄ plurimi q̄ tpe qui mōtem illū sanctū incolebant fidei christiane se addicentes Christi oparij sunt facti. ⁊ aplis adiuti: summo mane hoc ē dum adhuc infans esset eccia venerūt in vine. p̄is euāgelici diei ⁊ estus p̄od̄ portaturi. At postq̄ christi mater maria fūc ta ē vita: ipsi sacellū in eodē mōte p̄mi p̄struxerūt. ⁊ q̄ ab eis sumpsit ex ordiū māsit apud posteros eoz cult̄ q̄ ḡnici cura p̄cipua: ad hos beatissi mus pater Hilario tūc anacoritaz illustrissim⁹: ad hos magn⁹ Basili⁹ cesariēsis ep̄s: ad hos diuus Hieronym⁹ ⁊ Eusebi⁹: ⁊ alij plures lris ⁊ sc̄itate clarissimi ad q̄s eoz fama p̄uenerat: magnis laboribus p̄uenerūt. Sunt etiam q̄ Joānem baptistaz cum eis habitasse crediderint: vt pote de q̄ scriptū est. q̄ christū esset in spū ⁊ st̄ute Heligē p̄cessur⁹. ⁊ de q̄ christ⁹ dixit: ipse est helias. Et vt paucis exp̄ediā erat tūc ille mons christian⁹ qd̄ Athene. qd̄ Academia. qd̄ Zenonis portic⁹ fuit añ philosophis p̄ longatēporz curricula viuēdi Normam quam ab Alberto patriarcha Hierosolymitano lōge añ Franciscū ⁊ dominicū acceperant: ab Innocen tio quarto summo p̄tifice tādem approbari ⁊ aplice p̄firmatiōis auto ritate fulciri missis Romam nūcys impetrarūt. Ceterum qz sepi⁹ Bar baroz incursiōib⁹ ora illa vastata ē. vt nūc q̄s vastat̄: coacti sunt locū in alto Carmeli vertice p̄structū relinq̄re. ⁊ innocētiales plagas sc̄i hu⁹ mōtis ⁊ ecciē p̄dicte nomē intulerūt: Nam Carmelite genitricis dei ma rie nūcupamur. Habes paucis nri gn̄is originem s̄mo venerabilem: lo co insignem: autore autē firmam ac stabilē habes ordiis nri lōgam poste ritate ecciē autoritate munitam. Beate h̄gis titulo clarā. patrocinio turam Sancti Heligē mētio me nescio quo modo in h̄ac digressiōe ad

Orn. g. sing. 212 d. 2

Libet Secundus

ducit. q̄ idcirco nō fuerit inutilis: q̄ plerofq; videri gētis nostrę ppter
tūq̄ratem latere principium. z cur carmeli mōtis z beate Marię nomē
vīrptemus procius ignorare. Cōstat autē in nobis verum esse qd̄ Aris-
toteles dixit in pblematib⁹. ait em̄ historias recētiōres z antiquissimas
iniucidas videri: has quidem qz ppter vetustatez plimules fabulis iudi-
cant. Illas s̄o. qz ppter nouitatem cum in promptu sint omnib⁹. nō ha-
bēt maiestatem. Quę autem mediū sunt t̄pis: vt Romanę: q̄ medio mo-
do se habeāt. plus placēt. Dico igit̄ nostra tam lōge petita patit̄. id vetu-
statis incōmodum. z habet p̄ptea apud male cernētes min⁹ fidei: sed pe-
nes clare intuerēs plus dignitatis. Te igit̄ vt ad p̄positū recēamus. tā
multis z animi z fortunę vt aūt tonis abūdātem decet hanc corpis ad-
uersam valitudinē cū omni equanimitate p̄ferre.

**Testimonium ex Plinio q̄ natura humana sit
erummosa.**

Capitulū. xxviiij

QUam septimū naturalis historie Plinij libz enoluerem inueni.
Capite quinquagesimo sniam valitudis tuę morbo saluterrimam
Nā cum varia morboz exēpla p̄numerata inq̄t Incertum ac
fragile nūm̄ ē hoc mun⁹. qd̄ dat̄ nobis malignū s̄o z breue in his etiā
quib⁹ largissime p̄tingit vniuersum vtiq; cui spaciū intuetib⁹ Quid q̄
estimatiōe nocturnę quietis dimidio quib⁹ spacio vite sue viuit: Pars
equa morti silis erigit̄: aut poenę nisi p̄tingat quies. Nec reputant in-
fantę anni. q̄ sensu carēt. nec senectę in poenā viuacis. tot piculoz genes-
ra: tot morbi: tot nigē. tot cure. toties inuocata morte: vt nullū frequēti-
us sit votū. Natura s̄o nihil hoib⁹ breuitate vite p̄stitit meli⁹. hec scunt
sensus. mēbra torquent. p̄morit̄ visus. audit⁹ incessus. dētes etiā ac cibo
rū instrumēta: z in vite hoc t̄ps anumerat. Ergo p̄ miraculo z id solis
tarū reperit̄ exēplū Xenophilū musicū centū z quiq; ānis vixisse sine
vllō corpis incōmodo. At Hercule reliq; oib⁹ p̄ singulas mēbroz p̄tes
qualiter nullis alijs aialib⁹ certis pestifer calor remeat hois: aut rigor.
neq; hois mō s; dieb⁹ noctibusq; trinis quatrinsue etiā toto āno. hactē-
nus Plin⁹. qd̄ addidisse volui vt remiscaris viri sapiētissimi ac mimi i
hac p̄re suspecti relatiōe: q̄ sit nature nrē p̄dicio. z vt ad id qd̄ nature ra-
tio poscit te vt sapientē decet obsequētissimū sp̄ exhibeas.

Ratio multiplicadoz morboz ac vicioz Ca. xxix

QUoniam admonente nos Plinio sumus ad naturalū defectū nrī
corporis mentionem adducti p̄sequamur incēptum humane vi-
te morbos nō inutuli curiositate narremus. his em̄ enumeratis in-
telliges p̄ncipōssibile esse hoiem viuē sine morbo Nam corpis z animi

Liber Secundus

valitudines id comune habet q̄ sanitas in vtroq; vno modo attingitur virtus enī animi. ⁊ sanitas corpis in quadaz temperie. hęc humor illa passionum est sita. Temperies autem medium quoddam est ac mediuz vno modo attingit. sicut linea recta vno modo fit. flexa plurib⁹. ⁊ signuz a sagittario vno modo tangit. pluribus autē nō tangit. p̄pterea vt sedo ethicoꝝ memit Aristoteles Pythagorici dixerūt malum ad infinitu- num ad finiti naturā attingere. Una ergo temperie corpus beneualet. ma- le autem p̄pe infinitis. qđ ex ipsis vocabulis constat. sanitas enī vno vo- cabulo exprimit. at morbi noia p̄pe inf. nita sortiūt. adeo quotidie mor- borū numerus inualescit. vt medici ⁊ qđem doctissimi atq; pitissimi in eis discernēdis ambigui falsa plerimq; p̄ vris accipiāt. sed de anti- quis pauca ⁊ multis in medium afferamus.

et eoz vocabulis p̄zijs.

De morbis humani corporis: Ca. xxx.

Pozam vocāt morbum qui cutem exasperat instar scabiei. scabie-
 pes ipsa importunus ⁊ vulgaris morbus ē. p̄t̄iginem appellāt
 furfurē. minutuz qui e corpe pdit Greci catarrhum dicit qđ
 pituitam nominamus. que si grossior e naribus fluit. inucus d̄r. Cum
 obturat nasus greci Cozza: nostri grauedinem vocāt. polypus narium
 morbus. Cū caro corrupta plures habet radices. polypus enī grece d̄r.
 latine multipes. Unde piscem marinū q̄ pluribus brachijs seu pedibus
 nitit. ⁊ omnū pene rez q̄bus adheret colorem in se trahit polypum di-
 cunt. Vulgares poplum appellant. polypus s̄o d̄r. qui eo morbo labo-
 rat. nascūtur aliquādo natura ob materie inopiam deficere aliq̄ sine na-
 ribus. cū solis foramib⁹. hi Simones. vel ostium dicitur Epiphora vo-
 cāt genarū. ⁊ aliquādo aliarum corpis partium tumorem illuc cōfluen-
 tibus noxijs humorib⁹ infestum. Quib⁹ oculi deprauati sunt. Serrat-
nes dicim⁹. Cocles q̄ altero caret. ⁊ vnoculus d̄r. qualis fuit Horati. q̄
 romā defendit ab etruscis. fuit hoc etiam plurium ducum ⁊ quidem illu-
 strum insigne. Nam Philippus Alexādi magni pater. Nāibal Car-
thaginēsis q̄ tot clades intulit Romais. ⁊ ipse de q̄ dixim⁹ Cocles Ser-
torius etiā roman⁹. ⁊ nostro tpe Federic⁹ v. binarium dux. vir ⁊ litteris.
 ⁊ armis indytus. vno oēs isti oculo caruerūt. hoc ad tui solaciū dixerim.
 ne putes magnis impatorib⁹ p̄termisissis in te solum morbos desquire.
 Sunt nōnulli qui ad lucernam nō videāt. hi luciosi. Sunt qui noctua-
 rum ⁊ vespertilionū more videant q̄s vesp̄ri meridie minus ⁊ hi luctio-
nes appellātur Luf. ē qui hebetes habet oculos. qui etiā desuocul⁹ nū-
 cupat. Sed hec p̄t̄i⁹ vicia oculoz q̄s morbi sūt Lippitudo est humor in
 angulis seu finib⁹ oculoz collect⁹ saniei filis qui s̄o sicut quondam Do-

Liber Secundus

ratius hoc patit Lippus dicitur. Liuor et plūbe⁹ color in oculis glaucoma
 appellatur. Aegilops morbus ē in oculo ad nasum: unde sanies emanat.
Pterygium est membrana crassa neruosaq; in oculi superficie Albugo ve
 ro in oculo subtercutaneus morb⁹ instar nubecule. fit in oculis cecitas:
 que tāto lamētabilioz est. quāto vīsus est pstantior. Quil⁹ enī vt in me
 raphysica inq̄t Aristoteles ad rerum sciam plurimum pferit. nam lōge
 plures q̄ ceteri sensus rerūz differentias nobis ostēdit. Democrit⁹ tñ vt
 altius p̄templaret sibi oculos eruit. et sciēdi desiderio maluit Tiresia eē
 quam Strabo sic enī teste Clarone nūcupatus est q̄dam centum trigin
 taquinq; millia passuū peruidebat. et ex lilybeo Sicilie p̄montorio nu
 merū nauium exēmtē ex carthaginis portu classe tēphēdebat. Sculi cer
 te sicut plurimū p̄sunt corpori et sciētie. ita plurimū nocēt sciētie: Pro
 p̄terea dicit in psalmo Auerte oculos meos ne videant vanitatē. et p̄pheta
 dicit mortem p̄ fenestram. i. p̄tā p̄ sensus ascēdere. Lamech septim⁹ ab
Adam p̄mus inter cecos: q̄ p̄ cecitatem p̄misit homicidiū. Nam Cha
im occidit. monet a peccatib⁹ nature integritatē nō esse accusandam. Ec
ce tum quoq; cum recens erat mūdus ante diluuiū iam genus humanū
 morbus inuaserat. Lamech enī dū viuendo caliginē oculoz incurrerat.
Surditas quoq; nō paruo est hoibus in cōmodo. Audit⁹ enī teste Ari
stotele discipline ē sensus. et qui eo carēt disciplinam nō capiūt. qui s̄o au
 diūt. et si ceca sunt. plurima et discere et docē apte p̄nt. Didym⁹ cecus vir
 literatissimus. et sacre scripturę sacramēta doctissim⁹ tēpore Antoni
abbatis floruit in egypto. Bēda q̄z omni disciplina et in sacra lege ap
 p̄ime erudit⁹ cecus fuit. Opisthotonus morb⁹ ē caput in scapulas in
 flectēs Emprosithorōus mentū pectori applicat. Spasmus neruoz cō
 tractio. q̄ nō nunq; mortē inducit. Tetanus ē colli rigor: ita vt flecti nō
 possit. q̄d morbi patit obstipus dicitur. Chiragra notū et tibi nimū familia
 re malum: manū est dolor. Paronychiū Greci nostri Recliuū vocant
 morbum. q̄ cutem circa unguis scindit. Codyloinara dicitur p̄ corpus
 tubercula. Pleurēsi morbo acutissimo Greci a latere. nam πλευρα est
 latus nostri a costa nomē indiderūt. Loximē et vermē duo ventris dolo
 res p̄ q̄z silēs. differētes tñ apud medicos. Sibbus viciū tergi vt pluri
 mum. aliaz quoq; partū aliq̄n inde q̄ deformitatē hāc patit gibberosus
 dicitur. Enterocēle sunt cū disasso iferi⁹ interiore vētris libro intestina de
 scendūt. Laceo Rhagades. ficos. seu mariscas atq; Hemorrhoides. q̄ mor
 bi in secretissima sedis pte enascūtur in grauē hoīm molestiam. et quasi
 in cōtemprium ac cōtumeliam Rhagades fissurę sunt. fici mariscq; idē
 est vlcera sūt. in qb⁹ granula ficoz semib⁹ p̄ sillia cernunt. Hemorrhoides
 fluxus ē sanguis. Cerruca corp⁹ exasp̄at. porrumq; vulgo appellat. cui

dey roide supke. of
 bloitganck.

Liber Secundus

filis ē Neuus: s; naturalis ē. z nō sanat: in eoq; nōnunq; pili succrescūt.
Sciatica dicit̄ q̄bus in corēdice seu in core & tēbra: q̄ scia dicit̄. dolor inest et
 p̄ptēa claudicat. Vari⁹ is appellat̄ cui utrosūm Ualg⁹ cui extrosūm
 pedes retorquent. Podagra pedū est. sicut chiragra manūū dolor. nobili
 um viroz morb⁹ vt plurimū: te qua Quidius in libro de pōto

Soluere nodosam nescit medicina podagram

Nec formidatis auxiliatur aquis

Bemursa morbus ē inter pedū digitos gemitū inducēs quē morbū dicit̄. lythdaem
Plini⁹ ita i italia restinctū: vt ei⁹ q̄z nomē nesciret. Atre dicunt̄ hi q̄ de
 biles pedib⁹ plātas in silfēres nō ambulāt: s; terrā platis nō tñ eleuatis
 plātis & unt. Claud⁹ q̄ passus nō apiat s; claudat. Lozipes q̄si loro seu
 p̄p̄te ipedit̄ incedit. Carbūcul⁹ pestiferū vlcus graue dirāq; mortalib⁹
 lucē eminat. Anthrax grēce vocat̄ furuncul⁹. q̄z in extremis sp̄ p̄tib⁹
 quasi fur noccat: appellat̄ est. clau⁹ furūculo filis callus ē durissimū q̄
 si ferre⁹ clau⁹ pedib⁹ aut alteri corpis mēbro isixus cruciat. pan⁹ tumor
 in inguinib⁹. z alibi nōnunq;: pānicula etiā appellat̄: parotis vlcus fm
 aures caput infestās. Elephāialis morb⁹ cutē humanā cuti elephantis
 cū magna deformitate silem reddens. Lychena grēce mentagra latie iō
 dicit̄: q̄ a mēto incipēs totū corp⁹ fursure inficit. Impetigo scabies q̄ qz
 cū impetu serpat. z quasi volat̄ volatica vulgo nuncupari solet. Lentigo
 macula ē lenti pilis. Alopecia ē capitis depilatio sic appellata q̄ vulpi
 silem faciat. nam qd̄ αλωπηξ grēce dicit̄ vulpes latine noiat̄. Aqua in
tere⁹ grēce hydrops dicit̄. morbi nō min⁹ molesti q̄ deformis. z vt pluri
 mū incurabilis ē nomē Icteric⁹. arquat⁹. z morb⁹ regius. tria sūt noia gellforge
 morbi vni⁹. ικτεροσ. grēce galgul⁹. vt Plini⁹. vel vt alij galbu⁹ a est q̄
 auis ē crocea. z qm̄ morb⁹ hic silem colorē inducit ab auet̄ ab arquū ce.
 lesti nomē accepit. regius s; morbus appellat̄ qm̄ delicis z regis diēta
 seu regali victu curari dicit̄: paralytis neruoz est dissolutio tremorē indu
 cēs. z man⁹ p̄cipue reddēs inutile sitātō p̄teruoz morb⁹ quātō z latere
 min⁹ p̄t. z mēbrū magis necārū vsūm excludit. videns em̄ natura creasse
 se hoīem nudū imbecillū ac inopē man⁹ excogitauit. vt hoc vno istrumē
 to munimētoz. q̄ peccidib⁹ ceterat defectū supplet̄: ei⁹q; sarciet̄. Lepra q̄z
Horati⁹ malā scabiē vocat. morb⁹ ē infelicissim⁹: p̄pter quē volūt qd̄a
Moysem sille carnis vsūm iudeis iter dixisse: q̄ suā gentē in hūc mor
 bū natura pronā. z talē abū morbo huic cognatissimū nouerat Sunt q̄
 leprā elephātiā dicit̄ Nā platina i vita de⁹ dedit summi pōtificis dicit̄. le
 prosūm ab elephātiē morbo p̄ hūc pōtificē osculo sanātū: s; tales nodos
 soluē nō puto p̄ntis eē negocij fanatici sunt q̄b⁹ phārasmata qd̄a. z va
 riē imaginū illusiōes apparēt: p̄ptēa fanatic⁹ error̄ hic morb⁹ vocat̄. q̄

Liber Secundus

antiqui scriptores Derculē z Drestē laborasse memorant. Phagedine dicunt vlcera corrodētia. Clari qui z varioli vulgo cognoscant. Pustule sunt cū febre nascentes/morb^o vt plurimū puerilis. Cácer terrificus z in sanabilis morb^o altas ac plures agit radices. de quo Duidi^o Utq; malū late solet inmedicabile Cácer Serpere z illefas viciatis addere parres Dui^o spēm dicūt Cárenā. que z Carcinoma vomicaq; dī de hoc morbo Plini^o libro. vij. naturalis historie mēozabile recitant exemplū. dī nā q; phalereū. vel vt qdā volūt phereū cū in vomice morbo derelict^o esset a medicis. z ppterea vitā ptesus mortem in acie q̄ret vulnerato pectore medicinā inuenisse. z ab hoste curatum esse fecit Itaq; fors. qd^o artis industria nō fecerat Sacer ignis pustule sunt corpus adurētes. februm genera plura sunt Sūt nāq; q̄tidiane z inue terciane. z hemitricus que volūt quidā esse terciana. q̄ ex duoz dierum spacio duodecim horas tm relinq̄t sanitatis Uez id medicoz subtiliori iudicio relinqm^o. Satis ē nobis morboz noia pcurrere. vt qd^o insidijs pzgamur intelligas. Sūt quartane duplices simplicesq; febrē at dicit noxiū ac putrefactum humorem clausis corpiz poris exire nō valētan. Apoplexia latie dī Atronitio subito sensum omnem motumq; recidit. nullis morbi pcedentib^o signis. Ideoq; interpretat subita pcussio. huic quoq; plis ē s; nō ardo nocēs epilepsia. latine comitialis. vulgo caduc^o morb^o appellat vterq; morb^o ex oppletioe Ventriculoz crebri fit: cū vapores a stoma cho mirtūtur ad caput: q̄ vias quib^o vitalis spūs deriuat in mēbra claudūt z ipediūt Spatic^o ē qui pauore ac si demōes occurrentes videat absterrie. non p̄ loco s̄stē Sūt etiā lunatici q̄ vnū christ^o sanasse dī hi certis lune tpi^o seu id demō seu noxijs humor vaporve efficiat magis veratur Tres hi morbi. scz comitialis lunatic^o z spatic^o affinitatē quā dā hñt. z eos nobis nascētib^o ingenerari volūt Mathematici: cū luna fuerit male collocata: qd^o an verz sit. ille nouit. qui ipam lunā creauit z ce los Letharg^o ē vt medici volūt. in pte capitis posteriore vbi mēozie domiciliū ē Apostema. seu vt latine loqr recollectio qdā grossior memoriā ebētās z ē grauedo capitis obliuiofa. Aq̄h nāq; obliuio ē lingue quat tuoz ad loquēdū sunt ipedimēta. quattuor noib^o appellata Galb^o cui li qua q̄si grossior sit ipedit. Blesus q̄ duz loqr trām aliq; omittit sicut de Demosthene dī: q̄ dū iunior: eet p̄mā artis q; discēbat. scz Rhetorice trāz Rho. videlz p̄ferre nō poterat Traul^o ē cui i vno qz t̄do ligua multū lu erat Opic^o q̄ oba iculcat z supplātat. Citiligo ē qdā cutis maculatio de formis Disiac^o est q̄ nimū oscitat Oscedo oris fexor. Raucedo vocis impedimentū Cœlissima est cum recisa vīa qui vulgo vniula dī. vox q̄si in recessu oris audit Tōsille sūt i faucib^o z i vltio palato glādule nōniūq;

dat vallouiel

poplogia
rud q̄re dī
oppletie

h̄yo 162

Liber Secundus

acri dolore hoïem afficiētes Angina grauissim^o acutissimulq; morbus
 in mortem nisi repēte occurrat inducit. Synanche & palynanche grece
 dicit. ea fauces comprimēs & cibi & vocis iter occludit Synacia s̄o non
 est vt q̄dam putāt morbus angine s; magis locus vbi valles due ueni
 unt. Quib^o guttur inflat gutturosi strumosiq; vocant. Tōnuq; a mul
 so loquēdi vsu muti reddimur. quo seu vicio. seu morbo nescio an ali^o ma
 gis p̄tra naturam hoibus accidat. Vox nam ad exprimēdos animi cōce
 ptus. vt Aristoteles in libro perhermenias testat. sed orāndum ad loquē
 dum p̄ singulari dono a natura p̄cessa est. sine cui^o vsu cum neq; domes
 tica neq; ciuilia negocia p̄tractent. cōstare nō posset humana societas.
 p̄pterea Jacob^o ap̄ls inq̄ lingua modicum membū est. sed magna ex
 altat. In pre pulmonis tabes phthisis. in toto pulmone pulmonaria voca
 tur. Asthmatic^o est qui difficile respirat. Cardiacus s̄o qui cordolio^o pre
 mit. cui^o multē sunt spēs. vt tremor & p̄strictio: q̄ ipsam vitē regiam ob
 sidentes vicinum homini minatur interitum: Phrenesis ex cordis vicio
 nasci putat a quibusdam. ea si p̄tinua ē insania fit. & tales mentis iopes
 aut mente capti nominātur Epatarius est cui malum est epar. Lyeno
 sus cui splen est molest^o. & latine splenetic^o vocat. Lepraetici sunt qui re
 num dolorib^o angunt. Cruditas stomachi vnde pleraq; morboꝝ genera
 deriuātur. est cū stomachus facile ledit & difficile cōcoquit. Coeliaci seu
eliaci sunt q̄ stomachi vicio. vētris p̄fluuiū dissoluūtur. Kordia enim
 vēter d̄r. fit colic^o dolor in vētre sub cingulo quo plerosq; vidim^o acriter
 cruciari. Alia^o dolor q̄ ab aliq̄b^o cordapsus d̄r quātē sit violētē & atro
 citatis ab Andrea bentiuolo antiquē nobilitatis ac magnificētē viro:
 cui ac patricio optimo. & in sexdecimuiratu collega tuo pores intelligē.
Calculi & stranguie mortos cū vrina guttatim vix emittit. p̄niciosissi
 mos audio. qui me & auo & patre priuauerūt. Epitis dolores & curz totū
 & cum pars. qui est hemisranea. cum sez media cranei. caluarie ps dolet
 cum crudelitate stomachi cum inflammatōe epatis vsq; ad febrē. quā
 q̄ sic p̄suecat vt nō discedat neq; sentiat. dicunt ethicam: diu perpe
 sum dentium q̄z dolorem & lōgum & acerbissimū pene vsq; ad rabiem p̄
 tuli. nam cum Paulo ap̄lo libēter gloriabor in infirmitatib^o meis. vt in
 habiteri me s̄rus ch̄i est ali^o sordidior morb^o. Phthiriasum greci. nri
 pedicularē nuncupēt. cū sez in toto corpe pediculi scaturit. quo morbo
Sylla ille maximus Romāoz dictator. Qui Mariū: qui Jugurthā.
 qui Mithridatē. qui Romam ipsam domuit: est puteolis p̄sumptus:
 singulare spectaculū erat cernere tñ virum tot victorijs clarū impato
 rem. mō dictaturē maiestate deposita: inter pediculoz acies moruentem
 quemadmodum solet enecatus serpens inter formicaz plebē numerosa

Plinij
spectari a pueris sunt alie q̄ plurime egritudines et vite nre miserie. q̄
bus velim nolum. oēs subijcitur. Qd̄ cernēs Plini⁹ in vigesimo sexto
naturalis historie libro recitatis multis morboꝝ gñib⁹ sic inq̄t. qd̄ hoc
esse dicim⁹. aut quas deoꝝ iras. Partū em̄ erāt hoi cetera morboꝝ gña cū
supra trecentū essent. nisi etiā noua timerētur.

De quibusdam alijs humani generis infortunijs.
Capitulum .xxi.

Accidunt etiam vulnera seu sponte illata seu casu oblata. accidit
corpoꝝ seu natura seu aliter inducta debilitas deformitas. mori
strositas. animi q̄z rusticitas. ignorātia. stoliditas. infamia etiaz
quas p̄ licetiam obloquēte vulgo vitare nō possum. Accedūt varie ho
minum quibuscum vniū⁹ nature praua ingenia. falsa iudicia. Zelus i
uidia. subouūt suspiciōes. principū indignatōes. clientū ingraticudi
nes. Amicoꝝ calamitates. annonę charitatis. Sepe etiam surgūt bella
externa ciuilia. domestica. filioꝝ rebellioēs. et eoꝝ quos fideles arbitramur
insidię imposturę. delatōes. pditōes. fraudes. simultates. odia. temerita
tes. sinistra euētus. casus inspirati. impreuisę clades. Pestilētie. timores
anxietates. mors semp̄ impēdens. et in omni nostra actōe ac negocio for
tuna p̄dominās. et demiq̄ nemo est q̄ nō habeat de p̄terito qd̄ doleat. de fu
turo qd̄ timeat. Quis ista p̄siderās nō cupiat cum Paulo dissolui. et esse
cum christo. Propterea dicebat Miser ego homo quis me sepabit de cor
pore mortis huius. Sūt alię q̄dam seu morbi. seu pdigia. q̄ me vitā hāc
formidari compellunt. cepti sunt q̄bus cum dormirēt. in stomachum ser
pētes introierint. Quin et in nostris aluis serpētes enascūtur. qd̄ q̄ fabu
losum putat. legat pherecydem phūm. et poetam clarissimum. Pythago
rę p̄ceptorē scopia serpētum e vetre erumpēte quondā emortuum. Taceo
ruinas tectorū. vidisti em̄ quot hoies añ duos ānos hic Bononię vna
turris oppsisset. Taceo incedia. fluminū inundatōes. fulminū ictus. Ter
remotū voragies. Terre hiat⁹. Chasmata et fissuras. q̄b⁹ nōnunq̄z inte
grę ciuitates absorbent. Taceo bestiarū imper⁹. Imbecillitatē nrām. sileo
quę tāta est. vt vnius dentis etiam mimi morsu moriamur. Mulier p̄g
gnās vna oscitatōe. sternūtatione. vte vno lucernę extinctu solet abortire.
Anacreon (vt Plini⁹ auctor est) Acino Tugē passe. Fabi⁹ senator i hau
stu lactis vno pilo strāgular⁹ est. Nos inter tot insidias iter tutū. inter
tot miseras foelicitatē. inter tot tristitias hilaritatē. inter tot hostes pa
cem. inter tot mortes vitā. et q̄z longā nobis pmittim⁹. Quę nam ē ista
nrā stoliditas. q̄ nullo sermōe minui. nullo exemplo cohiberi. nullis mi

Chasma

Arim

nis terreri, nullis flagellis castigari, nullo argumēto vinci, nullo medicinē gñe cōpesci potest: Vere stulti & mente capti & sine vlla spe salutis phrenetici sum⁹ qui deum vltorem scelerum credimus, & coram eo ridentes in omnem nequiciam turmatim irrumpim⁹. Nec igit̃ hactenus discra sunt, vt vitē nostrē p̃dicionem agnosccēs malorum tuorum porriūculam q̃ & animę sanitatem deo sic distribuēte contingit patiētius feras. Caput hoc Hesiodi poete grauissimi s̃su & ludam⁹ ΠΛΕΙΜΕΝΥCIP YATA KAKΩN ΠΛΕΙΜΕΝΥCIP ΔΕΘΑ ΛΑC C A. qd̃ si verti potest, plena malis tellus, plena sunt c̃quoris vitē.

Quod homo naturaliter gummiosus sit testimonium ex Plinio

Capitulum. xxxij

Sed ad cōterendam magis appetitus nostri petulātiā, subijcō hic principium septimi libri naturalis historię Plinij, in quo nos stroy corporum miserias omnis breui orōne complexus est, ait cū sic de natura. Ante omnia vnum animantium cunctoz alienis velat opibus, ceteris varia tegumēta tribuit, testes, cortices, coria, spinas, villos, plumam, pēnas, squamas, vellera, trūcos etiam arborēsq; cortice interdum gēio frigorib⁹ & calore tutata est. hominem tm̃ nudum & in nuda humo Natali die abijcit ad vagit⁹ statim & ploratuz, nullumq; tor anim⁹ malum aliud ad lachrymas, & has prorip⁹ vitē principio, at Hercule ^{ad adi. adu.} risus p̃ceptor illi & celerrim⁹, āte quadragēsimū diē nulli datur, ab hoc lucis rudimēto: qd̃ ne sferas quidē inter nos gēitas, vincula excipiūt & omnium membrorū nex⁹. Atq; infeliciter natum iacet/manūb⁹ pedibusq; deuinctus flens animal ceteris impatur, & a supplicijs vitam auspicat. Unam tm̃ ob culpam q; natū est, Deu demētia, ab his iniūijs exstumāsissimū ad supbiam se genitos; Prīma roboris spes, p̃imumq; t̃pis mun⁹ quadrupedi silem facit qñ hōi incessus: qñ vox: qñ firmū cibus os: q̃d̃ diu palpitās vertex, summe inter cūcta aīalia it̃cillitatis iudiciū, iā morbi totatq; medicinē tot p̃tra mala excogitatē, & hē q̃s subinde nouitatib⁹ vitē. Cetera sentire naturā suā, alia p̃nicitate viurpare, alia p̃petes vorlat⁹, alia vires, alia narōhoiem scire nihil sine doctrina, nō fieri, nō ingredī, nō vesci, breuiterq; nō aliud nature spēte q̃s flere Itaq; multi c̃tates re, qui nō nasci oprimū censerēt, aut q̃s ocyslime aboleri, Anī aiantū luctus ē datus, vni luxuria, & qdē innumerabilib⁹ modis, ac p̃ singula mēbra, Vni ambitio, vni auaricia, vni immēsa viuēdi cupidō, vni sup̃sticio vni sepulture cura, atq; etiā post se de futuro, nulli vita fragilitoz, nulli rerū oim̃ libido maior, nulli pauoz p̃fusioz, nulli rabies acrior, Deniq; cetera aīalia in suo gñe p̃bede gūt, cōgregari vitemus & stare p̃tra dissimū

Liber Secundus

lia. Leonū feritas inter se nō dimicat. serpentū morsus nō petit serpen-
tes nec maris quidē beluę ac pisces nisi in diuersa gñā sequūt. At Ders-
cule hoi plura ex hoie sunt mala. sic Plinius

Quō nō ē reprehensibilis autor ex multa autorū z ma-
rie gētiliū citatōe. z cur hō nud⁹ nascat̄ Ca. xxxiij

Red nec putes me q̄ pfugiā ad gentilis hois autoritatē id redar-
guendū. ait em̄ noster Augustinus. Philosophi si q̄ fidei nrē con-
sentanea dixerunt. nō solum formidanda non sunt. verz etiā ab eis
tanq̄ ab i iustis possessorib⁹ in vsum nr̄m p̄uertēda. s; neq; vicio def q̄
in hūc libellū nr̄m aliena p̄gesserim⁹. nam appetitus z tumaciam restur-
guē nostrz ē institutū. id seu nostris seu remedijs fiat alienis. qd̄ ad egro-
tum. De Chryssippo cui⁹ tm̄ fuit i dialectica nomē. aiūt q̄ testimoniozū
nube vteret. z quibusdā suis opusculis totā Euripidis Medea inseruit.
z Apollodorus Atheniensis de eo dixit. si q̄s tollat de Chryssippi libris q̄
aliena sunt. charta cū vacua relinq̄t. Pliniane s̄nie caustica vis inē. quā
q̄ p̄t luxuriantē appetitū rep̄mē. tanq̄ pharmacū opportunū z fomētū
salutare porrigim⁹. ad id tm̄ qd̄ d̄r hoiem nasci nudū Aristoteles de gñā
tiōe aialū libro sc̄do r̄ndit dicens. Hō nudo maxie oīm z itecto corpe nas-
cit. qm̄ minimum in eo est terreni incrementi q̄ causa facit vt vngues q̄s
minimos pzo portione sortiatur.

Caustica vis.

Cur deus floccipendat corpus rationes naturales

Capitulum. xxxiij.

Recitatis tot morboz ac incōmodoꝝ gñib⁹. q̄b⁹ humanū corp⁹ af-
ficat. remanē potuit i corde tuo qd̄a norie cogitatōis aculeus casti-
gate p̄cie p̄molest⁹. videri em̄ p̄t deū nr̄i vel nullā. vel certe puā rōnem
habuisse. q̄s tot calamitatib⁹ z crūnis exposuit. sic nomē p̄is q̄ illū in
p̄mis honora⁹ amitter si paternā curā z pietatē vl̄ amississe vl̄ nō h̄re p̄-
babit. vt̄ iḡt̄ excludat h⁹ cogitatōis iportūitas vicina p̄cipitio p̄ter rō-
nes aūdictas ad p̄siderādū rez naturā p̄uertamur. q̄ manifeste p̄stet deo
corpoꝝ nr̄oꝝ maiore curā essēnō debuisse. qd̄ si alti⁹ reperem⁹ audire nō
pigeat. nā nō erit rei natural̄ i iucūda narratio. Phi oēs in corp⁹ z sp̄m̄
substantiā p̄tūnt. Corp⁹ vocat̄ qd̄ videri. qd̄ tāḡ. qd̄ audiri. z alijs sensi-
b⁹ p̄cipi p̄t. sp̄m̄ hō qd̄ q̄si iane sub sensū nō veit̄ sūt tm̄ z corpa qd̄a natu-
re adeo tenuis z exilis. vt̄ videant̄ z appellēt̄ sp̄s. vt̄ vapores terrestres
ex q̄b⁹ si ibibito calore solis eleuāt̄ sūt v̄t̄i. tot̄i r̄ua. comete. stelle cadētes.
si hō itra terre viscera obturatis spiramētis occludant̄. terremot⁹ exur-
gūt. fontes calcēūt. z q̄ ex aqua resolūntur. ex q̄b⁹ nubes pluuię grādies

Liber Secundus

et id genus alia percant. Item q̄ magiē naturali dant operā. solēt spūs
 vocare ptes subtiliores ex corpib⁹ mixtis puta ex vino ⁊ huiōi alijs ōru
 te ignis ⁊ caloris emunctas. quin ⁊ in corpib⁹ humanis puriores sangui
 nis ptes. qui p arterias ad vegetāda mēbra plabunt. spūs vocant a me
 dicis ⁊ eos trifariam diuiserūt. in naturales q̄ in epate. i vitales q̄ in cor
 de. ⁊ in aiales q̄ in cerebro generant. his omib⁹ q̄sq̄ sunt corpa. tamē spi
 ritus nomē est indituz. q̄ singulari pūlegio subtilitatis ⁊ acuitatis ex
 cellāt. spūs tamē. si more stoicorū vūm vocabulorū īspicim⁹. halitum fēat
 et ad vētum extendit. iuxta illud psalmi. Ignis grādo mix glacies spūs p
 cellarum. sumit ⁊ p animā. iuxta illud Spūs ⁊ animē iustorū ⁊ itē ani
 ma p halitu. Plin⁹ em̄ in libro naturalis historię dī. aīē hoc est halit⁹
 Leonis. inesse virūs graue ⁊ vili pestilēs. iam a corporeis ad icorpea
 trāfēam. aīam vegetabiliū quē nutriēdi. crescēdi ⁊ generādi principuz
 est. Item anima brutorū q̄ p̄cis sentiēdi ⁊ mouēdi vim supaddit. nec nō
 et anima rōnalis. in qua p̄dicta duo aīē generā sicut trigonuz ⁊ tetrago
 num in pētagono p̄tinent. spūs sunt. ⁊ p̄ctum anima rōnalis. Sunt et
 in aere spūs q̄dam. iuxta Pauli apli traditōem nō est in q̄t nobis collue
 ratio aduersus carnem ⁊ sanguinē. sed aduersus p̄ncipes ⁊ p̄tēs tene
 brarū harum. tenebras autem vocat caliginosum hūc aerem. qui circūsa
 rat. vel magis p̄ tenebras mediam aeris Regionē intelligit. vbi regnū
 est ventorū. vbi nubes ⁊ grandines. ⁊ multa terrarū incōmoda generāt. Il
 lam em̄ lumie carere. ⁊ sp̄ tenebrosam esse. p̄ fisica rōne p̄batum est. nam
 si vt aiūt. ⁊ experimētum indicat. reflectio radiorū a solido corporis pla
 ua superficie repussorū caloris ⁊ lumis est causa. nullū erit in ea pte lumē
 que tm̄ a terrē ⁊ maris verberatu sciuncta est. sed iam p̄posito accōmote
 tur oratio. In omni fere corpe vel vere spūs est. vel quoddā aliud qd̄ pro
 pter nature vicinitatē spūs dī. ⁊ id q̄dem est in omni re melius. vbiq̄ p̄
 stātius. Quicqd̄ em̄ est in respter spūm. spūs p̄patione sex est. purgāme
 tum est. Interroga empiricos. cum aqua ardens p̄ ignem educta est. qd̄
 ex vino restet nisi insullus liquor. ⁊ quasi quoddā corp⁹ emortuū. Quid
 plurib⁹ opus est. Quicqd̄ p̄ corpoream naturam fieri dī. op⁹ est spūs la
 tētis intrinsecus ab eo tanq̄ a fonte omnis opatio deriuat. a corpe hōve
 ab instrumēto. p̄ptēa recte ab Aristotele dictū est aīam opationum vita
 lium esse p̄cipiu. quid mirum igit si naturē opifex deus. q̄ corpa spiritū
 bus animauit. q̄ figmētum nostrū cognoscit. q̄ scit corpus nr̄m esse pul
 uerem. qui omnē nr̄am vim aīē insculpsit. corpus paruip̄dat. admiran
 tur pueri pomi amenitatē. q̄ est in cortice. tu hō p̄iecto cortice qd̄ sub eo
 seruas. in frumētū spicis p̄templamur sagacitatē nature mirabilē. gra

= p̄ ignis p̄ciliū

Empirici

norum ordinem et disponem. folliculorum amictum aristarum vallum. et cetera
 in toto illo opere venustate Attamē post modum omni exortis pulchri
 tudine precepta spicas pterimus. et paleas ad ventum iactantes ad solū gra-
 num curā ceterū dūmus qd si deo facit in hōie qd tu sapiēter facis in melle/
 miraris et damnas: Mirari potius debes hōim ignorātiā temeritatē
 audaciam. q. se nō agnoscāt. q. deum incusent qd iudicium ei nō formi-
 dent. Deus spūs est. Vis causarū Celestium atq. terrestriū in spiritibus est.
 omnis corporea substantia ab incorporea gubernat: et regit. floccipendēda
 ergo et preceptū habēda sunt corporea hęc membra. animus nō oī cura
 excolēdus. supradcis oibus astipulat: Paulus summo spūs scūs in paulo
 loquēs cū inquit. Habem⁹ thesaurū istum in vasis fictilib⁹. Thesaurū vo-
 cat animā. Vasa fictilia sunt membra. Quorū incōmoda animāb⁹ mate-
 ria strutum. appetit⁹ frenum. et spūalis pfectus occasio. Dēs qui ad ve-
 ram sapiām vel puenērūt vel puenire voluerūt. corpus nō precepterūt
 solum: verū de industria macerant. ptereo scōs de quibus id manifestū.
 Uenio ad gētiles. Pythagorici a carnib⁹ abstinere. Diogenes cum bac-
 culo et pera medicās. et discipulos medicare docebat. In cui⁹ preceptum
 vt existimo dictū est. a christo nolite portare baculū neq. peram. vt osten-
 deret lōgetiam minorem q. Diogenes pdicasset corpis curam a nobis
 habēdam. Ipse Epicurus quez alię philosophorū scholę quasi impudicū
 et de summo bono male sentiētē explodūt. cū cenare lautius volebat. et
 genio (vt aiūt) indulgē pane et caseo victitabat. Sacerdotes egyptij in tē-
 plis se claudentes Panesale et hysopo vescebant. Gymnosophiste apud
 Indos (vt testis est Philostrat⁹ in vita Apollonij) Tyanci se media ex-
 tenuabāt. somnum et eū per q. breuissimū in nuda humo capiebāt. Calo-
 ris et laborū ita patiētes vt sarei viderent. se his Plin⁹ in septimo natu-
 ralis historie libro de indis loquēs ita de philosophos eorū quos gym-
 nosophistas vocāt pstat ab exortu ad occasum pstatētes solez in
 mobilib⁹ oculis feruētib⁹ harenis toto die alternis pedib⁹ insistere. So-
 crates quarundā mulierculaz quas domū habebat. etumelias et oppro-
 bria et omne genus iniuriarū sic ferebat: vt ab eis se meliorem fieri pdicas-
 set. et eodē Socrate legim⁹. nisi mea me fallit memoria apud A. Bels-
 lium. q. anime corpus ira subtergerat patiētie disciplina sic formarat. vt a
 vespera vsq. ad vesperaz perdius et pernōx fixis in eundem locum semp
 oculis. et in eisdem vestigijs persistebat: quasi facta a corpore mentis ex-
 cessus. Seneca de corpore loquens asperius inquit tractandum est ne ani-
 mo male parcat

Perdius
 Pernox

¶ Qd tota natura non consistit in aia Ca. xxxv

Propter ea que de corpis vilitate disseruimus: vt putauerunt quidam totam humane nature perfectiorem in anima esse, corpus vero quasi thecam hominis et appendicem animi nihil ad integritatem nature pertinere, cui sententie obuiat non Peripatetici solum, sed et Catholici: quod anima ad corpora tanquam ad speciem partem inclinari, et destructo corpore hominem interire ac esse desine dogmatizat Christus in super in triduo mortis propter corporis et anime separationem hominem non fuisse, est Theologorum communis opinio, et in eo allucinatam esse voluit Petrus Lombardus, qui in gratia sua appellatur, carnis etiam resurrectionem predicat, vt in natura integrata recipiat vnusquisque spiritum eorum que gessit in vita.

Que sint mortis cause contra philosophos et mathematicos.

Ca. xxxvi.

Nec de mortis necessitate queri debet sapiens, tria enim sunt vite genera que expriri vnusquisque oportet primum in mortali corpore secundum extra corpus, tertium rursus in corpore: cum corruptibile induerit incorruptiorem, et mortale egerit mortalitate hic est animarum circulus perfectus, cui corpore dimisso rursus in antiqua sua membra completa periodo remeant, est alia (vt aiunt) moriendi necessitas, que videtur ex strarijs partem elementis, que assidue agendo ac patiendo inuicem corroditur. Uterque hec ratio iudicio meo breuitatem quidem vite, mortalitatem fore non ostendit. Costat enim diu stare non posse, quod assidue desinit. Et si non ex contrarijs elementis sed ex vno tantum plasimaretur corpus, elementorum strarieras ablata esset, non tamen mortalitas. Corruptibile enim est corpus siue ex vno elemento partet siue ex pluribus, ipsa namque elementa suapte natura morti et corruptioni subiecta sunt. Non enim puto aerem si solus esset in mundo, et ab aliorum elementorum strarierate liber, fore incorruptibile. Aliam mortis necessitatem a numero animarum prope infinito: Platonici trahunt. Sunt enim materiam tot corporibus simul gignendis non sufficere, quot anime sunt fuerunt et future sunt, et propterea vt alie succedant, oportere pores abscedere, et corporum suorum materiam nouis animabus quasi domum nouis habitatoribus tradere, vt spirituum naturalium numerus impleat, velle igitur se viuere (si hoc hec sunt) nihil aliud est quam materiam alijs animabus debita plus equo velle occupare, et futuris impedimento esse ne nascatur. Quod quod improbum sit iudicemus nos, qui nondum nati essemus: nisi maiores nostri iam decessissent. Tu ergo quicumque es que male viuendo membra tenes in seruitute peccati. Memeto corporis tui materiam expectari ab anima fortasse meliori Cui que diu viuas inferri iniuria, si eius Creationi tue obscenitate obstat longitudo. Constituit ergo secundum hos deus breues dies hominis, vt certi

Liber Secundus

temporis curriculo omnium summa p̄ceat animarum Ex̄dictis inferri potest qđ p̄cessum est a philosophis oibus materiē rez corruptibilū nō corrūpi. iuxta illud Platonis Pythagoricoz opinione recitatis
Non perit ex toto quicq; mihi credite mūdo
Sed variat: faciemq; nouat. nasciq; vocatur

Apperit autem materia semp̄ nouis exornari formis. forma materiē dō minari Et vbi vna forma desituta est materia ad eā rez nunq; nisi in die iudiciū. ad simlē sō nō statim reuertit. p̄t tamē ⁊ statim hoc ē breui tēpore renouari. vt si corpus humanū māducef ab homie. sicut apud Anthropophagos mos est. trāseunte em̄ Cibi p̄te insemē humanū p̄t ex illa materiē portūcula fieri embryo. ⁊ ad rōnalis animē redire cōsortium. Qđ si curiositas humana quesierit quo pacto fieri possit. vt eadem materia ps q̄ in plurib; humanis corporib; fuerit. in iudicio surgat cū onibus nunq; cum quondam igit; aiūt Theologi quidam cum p̄mo resur̄recuram. ⁊ qđ eius defectu minus erit in reliq;. sup̄plēdū a deo. que ad modum em̄ panes multiplicauit in deserto. p̄t materiā augē in iudicio q̄ si toto vni^o materia fiat tota alterius. oportet nouā alteri materiā dari. nec vt ecclia docet p̄prie carnis resurrectio esset. Astronomi vitam cōlo metiant. negat Epigenes centuz vigintiduos vitę annos excedi posse Berofus cento septēdecim. Reges Perofyris ⁊ Necepos aiūt posse in italia p̄ringere vitę annos centū vigintisez Obseruādos ānos climactericos monēt mathematici hoc est scansiles ⁊ gradarios. ⁊ hi sunt q̄ ex septē ⁊ nouē numeris in vnum cōfluentibus surgūt. hi namq; duo numeri vt aiūt decretorij ac malefici. ⁊ ad vitā succidendā pollētes sunt. ⁊ p̄ptēa sexagesimūterciū annū senū ⁊ pestilētē dicūt. q̄ nonies septē ⁊ septies nonem eū numerz reddūt. hec astronomica sup̄stitio. vt Trāquill^o testis ē Ip̄m qz p̄turbauit Augustū Sz vt Plini^o inq̄t in septimo libro naturalis historie capite. xliij. Artis ipsi^o Astronomie incōstantia declarat qz incerta res sit. Recurrant^o nos ad Paulū aplm q̄ nō coeli sz dei arcanoz est p̄sciuz ⁊ discam^o ab eo statutū cē oib; hoib; semel mori. Job etiā audiām^o dicentē statuiti timos ei^o q̄ p̄teriri nō poterūt. his p̄tenti causa inq̄rendis sinē ip̄onam^o: nā ista curiositas ē p̄cipitio vicina temeritas.

De causa breuis vitę et mortis. et de annis antiquorum patrum.

Ca. xxxij.

Hec de breuitate vitę dolendū nobis ē more Theophrasti. q̄ naturam visus est accusare. q̄ Cornibus Cernis ac Elephātis longissimam vitam dederit. homini vero cuius intererat. et cui maxime debebatur. in statuendo vitę spacio vsq; ad suspicionem inuidie

parca fuerit. Immo si **M**eli **C**redim⁹. naturę opifex de⁹ in distributio
ne vitę tam liberalis fuit. vt hoi prātem fecerit nunq̄s morēdūfz qui pfe
cte credūt diuinis eloquijs. 7 cum iusticia 7 pietate vitam degunt pntis
exūij breuitate p̄temp̄ra. magis deo grās agūt q̄ hoi coelū aperuerit q̄
naturam accenserit q̄ auara vitę fuerit **S**ed finge nullā homi coelestiu
bonoz spem relicta quid de breuitate vitę dicēdum sit in pncipio libri de
bello ingurthę luculēto sermōe **C**rispus explanat falso inq̄t q̄rif de natu
ra sua genus humanū. q̄ **A**eras imbecilla atqz breuis cui forte poti⁹ q̄
ferte regat. nam p̄tra reputādo neqz maus aliud. neqz p̄stabili⁹ inueni
es magisqz naturę industriam hoim qz vim aut temp⁹ deesse: s; dux atqz
impator vitę moralū animus est. sic ille. **Q**uō vero an diluuij generalis
egressum fuerit vitę humanę tāta p̄lixitas neqz mirari neqz illi seculo i
uidere. neqz eam sibi optare quisquā detet. **E**rāt illis quidem hoibus. vt
Astronomi aiūt. 7 experimēto p̄stat **C**oeli p̄piciores. **V**olūt nāqz **A**stro
nomi duos esse **Z**odiacos vnum in nonasphera altez in octaua. qd̄ fir
mamētum vocāt s; inuicio rerum ac r̄p̄m sic a deo dispositos vt aries ari
eti. taur⁹ tauro. geminis gemi iungerent. 7 ambor̄ **C**oentibus in vnū
viribus fortior in terris fiebat ifluxus. vnde 7 herbas tūc salubriores. et
fruct⁹ terre meliores 7 lōgiores animantiū vitas fuisse nō dubiū. postq̄
soluta p̄ motum societate ab inuicem discesserūt. totius inferioris mūdus
egrotauit. supaddūt **T**heologi primū parētem filios 7 nepotes talibus
disciplinis imbuisse. vt quid vtile quid noxiū vitę esset. p̄ se vnusquisqz
cognoscēt. **A**ddūt 7 terrę vlginē tūc syncerā frugibus suppeditasse alu
mētum melius 7 vberius. q̄ post diluuiū salſedine maris imbibita debi
lior fuit. **E**t deum idcirco v̄tuisse ne **A**dā de ligno qd̄ vitę dicebat qz
vitę p̄ducēde vim habebat. itez degustaret ne plōgaret simul cum vita
miserias: debuisse autē potius illos qz nos tam diu in vita esse sic pbant
q̄ videlz nulla p̄decessoz inuēta. nullas artes nullas sciētias tūc haben
tes oportebat lōgis expimentis ea p̄discere. q̄ nos ex alioz scriptis. 7 ex
inaior̄ nostroz lucubratiōib⁹ facile 7 p̄pendiose docemur. **R**educta est
tandem cōmunis vitę hūane summa teste. **D**avid in psalmis ad annos
septuaginta. 7 in eodem adhuc statu p̄seuerat

De armis hominum ante diluuium. cōtra **P**liniū.

Capitulum. xxxviij.

Ex his patet illos p̄mi seculi ānos fuisse nostris pares vel p̄an
lo minores. rāto scz quanto lunaris solari est breuior. **D**avid em̄
de annis loquēs a suę gētis more q̄ descēdit a **M**oyse nō recessit
Plinius in septimo naturalis historię libro capite. xlvij. sic de annis in

quit. Annum alij estate vnum terminabāt. alterz hyeme. Alij quadripartitus
 tripartitus tripartitus. vt arcades. quoz anni trimeftres fuerunt. Quidam lune senio vt
 egyptij Itaq; apud eos aliq; singula annoz millia vixisse pdunt. sic Plinius
 Quib; obis ostēdit se putare ānos qui p̄mis patrib; tribuunt fu
 isse menses. Veruz hęc estimatio p̄ se satis excludit. lōge enī plus nos
 viuērem. q̄ illa mūdi adhuc recētis antiq̄tas. nā centū ānis. mille du
 cētū mēses includūtur: qui numer; annoz nulli illoz ascribit̄. sed qd̄ cui
 denti; argumentū esse p̄t aduersus eos q̄ annos hebreoz menses dicunt;
 q̄ ipse Moyses q̄ dixit: vixit autem Malalchel sexagintaquiq; annis. ⁊
 genuit Jared. certe si ānos p̄ mensib; accipit Malalchel quiq; ānos ⁊
 totidem menses natus genuisset. qd̄ vt Persius inq̄t Nō sani esse hoīs
 nō sanus iuret Oristes. Sz de his trāseunter hęc dicta sunt

Quod vita humana nō fit breuiata Ca. xxxij

Estat insup illoz opinio qui dicūt vitam humanam esse breuiatā
 Nam si tpe David idem. quod modo est spacium vite fuit quō
 dicemus in dies vitam breuiari: Et quidem inter David ⁊ nrām
 hanc etatem annoz duo millia quingenta. ⁊ eo ampli; intercesserūt. quo
 tēpor; cursu longissimo manifesta vite breuiatio facta esset. Qd̄ si dicas
 vsq; ad centesimū annum ⁊ ampli; illis tpe quosdā subiūxisse: mēdo
 ⁊ posteriorib; seculis idem contigisse. ⁊ nūc q̄z contingere Arganzonius rex
 Tartaroz centū quinquaginta. Cinyras rex Cyprioz decem ampli; Epi
 menides centū quingenta septē. Borgias sicul; centū octo. vel vt Pau
 sanias inq̄t centū quinq;. M. Valeri; Coruin; centū. Terētia Licērois
 centū ⁊ septē vixit annos. Sub Tito ⁊ Vespasiano. sicut Plini; memit
 in septimo libro natural; historie. censu p̄ italiā agitato viri centū ⁊ vigi
 ti ānos nati Parme tres reperi sunt Buxelli centū ⁊ viginti quiq; vnus
 Item Parme centū ⁊ triginta annoz reperi duo. in veleiatio oppido pla
 centino ducētoz ⁊ decem annoz sex. Joenes quidam Caroli magni Ro
 manoz impatoris armiger vite lōgitudine par Nestori tercentū ānos
 vixisse phibet. Et qd̄ verisimile satis est qd̄ Petr; Aponēsis rōem sice
 ralem sequēs in scilicatore dicit vitam humanam modo breuiari. mō p̄
 duci p̄ vario cursu ⁊ dispōne coeloz: Patet etiam vanū esse quod Epige
 nes ⁊ Berofus. Petrosyris. ⁊ Necepsos ⁊ alij Mathematici de termis
 vite tradiderūt. Non ergo de spacio vite nostre dolendū: sed omnino cu
 randum ne frustra viuam;. Phocylites dicit vitam esse trochū. est au
 tem trochus reuolutio. rota. Cursus. Cuius finis certus. sed quando. in
 certum. Propterea a christo dictum est. Vigilate itaq; quia nescitis di
 en neq; horam.

Quod egritudo preseruat a multis flagitijs.

Capitulum .xl.

Quod aliud quoddam in infirmitatibus privilegium singulare quod in liberis ciuitatibus licet aduertere. Vbi ut plurimum factiones sunt et contentio est inter ciues de potentia et de honore ac prudentia. dum enim quisque clientelas habet et suos tueri, ac extollere nititur cum magno periculo detrimento multum laborum multum periculorum frequenter suscipimus. et pedes tentum in angustias pellimur. a quibus explicari ac expediri postmodum vel impossibile vel certe difficile. Et qui bene valet. et ab huiusmodi officijs praeferret. ignauus segnis stolidus putatur sed quod morbo impediendo detinet. malarum operum conscientia non ponit offendiculum. et apud omnes in promptu habet excusationem. Vixit sibi. sanos autem sibi viuere non licet. vnoquoque in sui fauore illud Platonici usurpate. Non solum nobis nati sumus. sed ortus nostrae partem patriae. praem amici sibi vendicat. Quorundam putas reperiri posse qui mallent se morbo vel grauissimo tunc detentus fuisse. cum aliquando illa Bononiae negotia tractauerunt. aut cum illis amicis fauerunt. vnde postmodum seditiones exorte. tumultus excitati. manus praeferte sunt. ac excidia et incendia subsecuta. Cum Lucius Catilina cuius impium ac immanem conatum Cicero sua prudentia repressit. ciuili bello superatus et accepto letali vulnere corruens terram momordit. maluisset tum cum eam iurationem adortus est. podagra laborasse. duo fratres ex gracchorum familia viri seditionis. Caius et Tiberius cum se insidijs circumuentos et ab armatis ciuibus opprobriosa videre. cupissent se tunc cum de lege agraria facere ad populum sibi cooperire Chiragrae doloribus infestatos. Julius Caesar. qui tanta est ausus tyrannidem cum in senatu se a iuratis praeteriit et confodi praeparasset se tunc quando cum copijs rubiconem traiecit. grauissima febre correptum egrorasse. Egritudines igitur si a quibusdam virtutum officijs tardant. ab innumeris tamen que facturi iucursuriue fueramus delictis periculisque nos liberant. Possem in patria tua multa reperire que dictis meis aspiulerentur sed parco. nam ea non fuisse. et postquam facta sunt ex memoria hominum recessisse desidero. Nonnunquam igitur vni viri infirmitas totius familiae. totius ciuitatis. totius etiam prouinciae est sanitas. Contra vnius sanitas est multorum egritudo. Etiam hoc dei bonitas simul et prudentia maxime cernit quod nostris incommodis voluit commodum aliquid admiscere. ut vni amaritudo digne dulcedo temperaret alterius. Ita fit ut ex his nostrae vite miserijs et erumnis si bene vti scuerim felicitatem possumus exprime

Quod ex aduersitatibus nascatur inuiditas spiritualis. Ca. xli

Liber Secundus

Transeamus ad spūalia tempe Pauli apli. hoc est ad spūales fruc-
 tus anie benevolentis palato dulcissimos. sed gradiamur ea via
 quam ipse monstrauit. ne nouam a dorti fortasse fallamur. sed quo
 melius percipere possis. prius sniam vnā plato-nicoꝝ euoluam. aiunt em
 Platonici duplicem esse virtutem. vnā purgatoriam animi. alteram ve-
 ro animi purgati. p̄ma cū vicijis adhuc pugnat. Altera domito iam vicij-
 orum exercitu/positisq; regni sui rebꝰ pacifice sine vlla rebellioe guber-
 nat. p̄ma armat vt appetitū subijciat rationi/ vt pessimum hoc qd̄ in-
 tra nos inter rōnem ⁊ appetitum gerit bellum. excludat. pessimum inq; bellū.
 nam externa bella mala quidem sunt. Civilia priora. domestica p̄s-
 sima/ que v̄o intra nos gerūtur intestina tanto sunt priora quāto aning
 q; corporis est prior interitus. Virtus purgatoria gradit̄ p̄ spineta. per los-
 ca arida inuia ⁊ ina quosa. p̄ caua vallium. p̄ ardua mōtuum. eo sez itines
 re. quod vt Prodicus in q̄t Herculi virtus ostēdit ad gloriā. Sumpit em
 paruisse. ⁊ eum certatim studuisse ad sese allicē illam pollicitādo delicias.
 ⁊ genus oē libidis. cuiꝰ tamen finis futurus esset vituperium. de decus ⁊
 ignominia. hāc vero offerēdo prius quidem difficilia ardua aspera. moꝝ
 autem laudem. honorem ac immortalitatē. p̄ima illa seuera plūdia. vir-
 tutis purgatorie sunt rudimēta. ⁊ eius q̄ ad veram gloriā niti velit ty-
 rocina p̄ma. que v̄o sequūtur dulcia ⁊ amena. fructꝰ sunt animi iā pur-
 gati. Prodicus Pythagoras p̄corrauit grecam vocalem. y. a. Palames
 de vel Simonde inuentā. nam de auctore dubitatur. Inter prius sinistꝰ
 Ramum quia in imo latior. in summo angustior. vbiq; planior. ⁊ ascen-
 su facilior. vicijis dedit Sinistrum vero virtuti quia longus ⁊ arduus de
 radice primum surgit angustus. ascendendo expanditur. ⁊ instar palme
 tanto spissior quāto sublimior: in latam planiciem cacumen extēdit. Pri-
 ma pars rami dextri est purgatoria. ⁊ summitas illa plana purgati ani-
 mi virtus est typum gerens Christi. qui dixit. Venite ad me omnes q̄
 laboratis ⁊ fessi estis. ⁊ ego reficiam vos: victa difficultate p̄ambula-
 id est perturbationibus sedatis. tum demum cum ratione regnat virtus.
 Tunc ex virtute quasi ex vite bene repastinata. ⁊ arbusculo suo alligata p̄-
 deunt hi fructus. q̄bus mens ipsa nutritur ⁊ viget. apes imitata que eo-
 dem melle quod procreant viuunt. anima est tellus. arbuscum appeti-
 tus vitis est virtus. Que de virtute diximus ad ea que videntur oculo
 maioris intelligentie gratia reducamus. Ut duplicem virtutem
 diximus. sic duplex quoq; Triticum dicamus. Lassitudinis vnum.
 refectionis alterum vt dialecticorum moꝝ vtamur vno vt pluribus.
 in quod multipliciter fertur intellectus. primum ergo triticum est

Libet Secūdus

ayll
ribud polinarum
ibaud
Avea c. dell.
I. rochyf.
dum aratur et seritur runcatur et metitur, vapulatur et molitur. alter est dum manducatur. Hoc igitur quod palato iucundum est, quod voluptate affert et nutrimentum tantis laboribus est partum, tot pruinis canduit, riguit tot hiuibus, maduit tot pluuiis, aruit tot solibus, exppauit tot grandines, et tandem post tot iniurias succisum et cum multo sudore perlatum in aeternam steribus mundis iactatur ad ventum, fertur ad catyllum, et cribro polinario excusum, globatur in massam, fermento corrumpitur, pugnis subigitur. Ad ultimum quasi iam quodam martyrio consummadum redigitur in trochiscos, et in frustra diuisum torretur in clibanis. Sic perfectus fructus qui magna futura est difficultate plantatur, radicat in dolore, germinat in erumnis, sudore rigatur, Curis stercoreatur, firmatur angustiis, floret in laboribus, fructus in negociis, foetat in aduersis: cum ergo fructus sumptis incrementum, et gratie sole incalcetate coaliuit, incipit fructus afferre mirificos. Tunc omnes sicut nos amamus, alienis gaudent, bonis equae ac propriis, inter ac foris nobiscum, et cum aliis pacifici sumus. Tunc animi nostri potes ac reges incommoda omnia equanimiter ferimus. In fidei et modestie pietatis et sapientie, castitatis et iusticie studiis exultamus. Virtutum ergo fructus ipsarum fructum est vltimus, cum per morem et habitum factus est operati leuis et dulcis. Vides qui pacto tantem ex spinis vvas colligimus: tum scilicet cum gregem affectum dispescetes studiose curam seminitas in nobis a natura frutes, hoc est ergo ut rittere proposito incipiamus, quod in secunda ad Corinthios epistola Paulus dicit. Sed ordine fructus solerter attende. In omnibus inquit exhibeamus nos sicut dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis: hucusque pro patientia spineta gradiendo, fructus purgatoria laborauit, et Aristeus ut mel inuiciret: cum Proteo repugnauit, qui mox subinfert, sunt mel quod quirit, sunt quas vitis in terra pastinata, hoc est fructus in mente purgata fruges emerito reddit agricolae. Sequitur enim sic eodem loco, in castitate, in scientia, in loganimitate, in suavitate, in spiritu sancto, in charitate non ficta, in serbo veritatis, in fructu dei. Nota dum autem quod pro frutes non habitus ociosos, et sine operibus mortuos qui arbori ifecti de sunt siles: sed iugiter exercitatio fructiferos commendat. Aplos, et in euangelio dixit christus, igne veni mittere in terram, et quod volo nisi ut ardeat.

Quod debuit esse naturarum varietas ad ostendam dei sapientiam

Ca. xliij.

Quoniam in libro secundo capite quarto cum de complexionibus ageremus, Citasse Plotinum dicentem ad decorum vniuersi non parum facere, immo et necessariam esse rerum veritatem, placet suasioni huic ratiunculam addere patientie perfecti satis accommodatam

Sumit autem hæc ratio ab ostendēda arte summi opificis. ⁊ est hui⁹.
 si pictor vnicolorē faciat parietem. q̄sq̄ coloris sit ⁊ p̄cio carissim⁹. ⁊ spe
 cie amenissim⁹. vt purpurissim⁹. putaret ne tu id esse ⁊ sumati op⁹ artifi
 cis. Nō putaret hoc Apelles. nō Zenis. nō Parrhasius. putaret fortasse
 Cleophantus ⁊ aliq̄s eorum pictorū. qui arte nōdum p̄fecta monochro
 mata pinxerūt. At qui exactissime artem adepti volūt absolutissime pin
 gere. ⁊ penicillo naturā emulari. vt Protogenes. qui in ducēdis lineis
 cum Apelle certauit. nō colorem vnum tm̄ adhibet. sed minio. armenio
 Cinabari Chrysocollo. indico Sandaraca. purpura. cocco Sinopide.
 hyacintho Balauſto. ⁊ alijs id genus quāsdā arbitrato suo figuras faci
 ent. ⁊ quāsdam veras certam rem exprimētes quas Iconas vocāt exarā
 tes. abunt in infinitā rerum varietatem. Pictor quia res ipsas creare nō
 potest. rerū imagines facit. id est artis summū beneficium. nihil expectes
 ab ea p̄stantius. sed deus qui nō imaginum sed rex est artifex. suaz aliq̄n
 volēs mōstrare peritiam. venit ad officinam. ⁊ in se ⁊ contemplat⁹ naturaz
 imagines. quas ideas. ⁊ paralignata gr̄eci vocāt. animū extēdit ad ope
 randū. Sunt autē in eius mente. nō quārdam paucarum. immo cunc
 tarum imagines rerum. ⁊ faciendorū operum viua exemplaria. Idcirco
 Platonici dicūt creationē ac p̄ductionem nihil aliud esse q̄ assimilatio
 nem. Deus em̄ ⁊ ministri eius āgeli cœlorū motores ad ideas respiciētes
 cuncta p̄ducūt. Unde ⁊ Moſi dictū est inspice ⁊ fac sedm̄ exemplar quod
 tibi in mōte mōstratū est. Nec tibi nouū videat quod audies. Quot in
 mēte diuina sunt ideę. tot nec plures p̄nt gigni a deo nature. finge em̄ plu
 res gigni. sequet eas factas quasi ab ignorāte. faber nanq̄ qui clauū excu
 dit cui⁹ in mēte sp̄m non habuit. certe quasi dormiēs ⁊ ignorās fecit. at
 idea est sp̄s ⁊ rō mentalis. rei faciūte naturam ostēdens. An ſo res crea
 te tot numero sunt quot ideę. scire quis possit nisi ipse q̄ fecit. Nō tecuit
 igit vnum effectum fluere ab artifice cui⁹ opus immēse signum est sapię.
 Et ne videat item sepi⁹ reperitum. fecit naturas instar numeroꝝ. immo
 instar ideaz hoc est inæquales. oportuit ergo quāsdā esse minores. q̄ ma
 ioribus collate quādam humilitatē p̄ se ferrēt. ⁊ sic ex plurib⁹ naturaz
 gradib⁹ scala p̄surgit. p̄ quam intellect⁹ in eum ascēdit. supponēs em̄ ea
 esse numero finita q̄ ordinem habeāt ab essentia. naturam quādam p̄mā
 ⁊ p̄cellentem reperit. a qua tanq̄ a pelago p̄fectiōis. fluant in alias riuū
 bonitatis. ⁊ hoc est quod Iacobus apls dixit. Sic datum optimū ⁊ om
 ne donum p̄fectum desursum ē. descēdens a patre luminū. apud quē non
 est trāmutatio. neq̄ vicissitudis obumbratio. hoc est de quo Aristoteles
 in q̄t esse animal eternum a quo deriuat esse ⁊ viuē his clarius his obſcu
 rius hui⁹ imago visibilis ē ipse mūd⁹. si ei seruata substātia mūdo quāti

monochroma
minid t^o memo
paraligna

tatem abstuleris. remanebit quodam rez sine magnitudie immensa congeries. cuius magnitudo erit bonitas inserta substantie. Ad ostendendam igitur sapientiam tanti artificis factus est mundus. et in mundo omnia et inter omnia nos homines loco satis digno constituti. hoc est in angulo hemispherioz vbi duo partes diuersi epalium scilicet et eternoz miro artificio iungunt. de ista Creaturaz multiplicitate Paulus ad corinthios scribit dicens non omnis caro eadem caro. scilicet alia hominum. alia pecorum. alia volucrum. alia piscium. et corpora celestia. et corpora terrestria. scilicet alia quidem Celestium gloria. alia terrestrium. alia claritas solis. alia claritas lunae. alia claritas stellarum. stella enim a stella differt in claritate. et quod est in naturis eadem est in donis repetita diuersitas. In Abel namque claruit Iusticia. Pietas in Enoc. In Noe loganimitas Religio in Melchisedech. fides in Abraham. iacob fecunditas. in Ioseph pudicia. in Sanson fortitudo. in Dauid prophetia. i Salomoe sapientia. in Absalone forma. in Petro crudelitas. in Paulo instantia. in Joanne scientia. et vt in predicta epistola Paulus inquit. diuisiones sunt gratiarum. item autem spiritus et diuisiones ministracionum sunt. item autem dominus. et diuisiones operationum sunt. item autem deus qui operatur omnia in omnibus. et paulo infra hec autem omnia operatur vnus atque idem spiritus. diuidens singulis prout vult. In hoc vltimo sermone obstat os nostre temeritati. quod enim nobis constat deum velle persuasum id non posse nisi bonum esse. debemus humiliter et reuerenter ferre.

Quod mundus est quoddam spectaculum nobis a deo exhibitum quo inuitamur ad patienter ferendum omnes aduersitates. Capitulum. cliij.

Sapientia ergo diuina tot rez exhibitura spectaculi quosdam naturas condidit que spectarent. vt inaiata. quod etiam aiata ratione caretia. Quodam vt et spectarent atque spectarent vt homines et angelos: mundum hunc quasi quoddam theatrum mirabilium rez refertissimum videntes: dum opera admirantur opifice predicant. quod vnus erat qui dicebat Coeli enarraret gloriam dei et opera inuauit eius enunciat firmamentum. *Itē Consideraui opera tua et expani. Itē delectasti me dñe in factura tua et in opib⁹ manuū tuarū exultabo. Eat nūc et p re mirabili ostēdat Calli^{crates} crates ex eboze formicas. et alia tam pua aialia vt pres eoz vix oculis cerni possint. afferat. Myrmeccides quadriga cburnea quā musca alis itegat. recitet Cicero p miraculo Iliada Homeri scripta in mēbranis tam puo volumie vt nucce icluderet fecerit Aristides Theban⁹ pictor tabulā quod centū talētis licitatus est. Attalus emerit Timomachi duas tabulas octoginta talētis. Cesar dictator. Cnidia venerē tota grecia inclytā Praxiteles fecerit. Demetris*

Liber Secundus

us expugnator Rhodo peperit ne progenis tabulā cremaret Jouem olympium Phidias capitolinū. ⁊ epheliam Dianam Meteor exculpsit. hęc hoies olim mirabant ⁊ ad quinquennale gæcie certamē affere bāt/celebritatē famę ⁊ immortalitatē nois aucupātes. At deus hoc totum qđ cernis qđ etiam nō cernis fabrefecit. oculos dedit vt vitæas mentem vt cognoscas/qua laude qđ hōre dign⁹ ē opifex. ps p̄ma tāti spectaculi sūt ista mortalia corporea terrena. si hęc bene spectaueris ⁊ opificē spectādo pia mēte colueris. oculis tuis eterna subiciet: qđ cum tāta animi voluptate spectabis. vt ab eis diuelli nunq̄ possis. si sō hęc p̄mā prem stultez ⁊ infantiliter spectaueris. tanq̄ indign⁹ qui immortalia vitæas: excluderis. p̄pterea scriptū est de x̄gib⁹ fatuis. qđ dum irēt oleum emere. clausa est ianua. ⁊ clamātib⁹ Dñe dñe aperi nobis: respōsum est. Amen dico vobis nescio vos. exclusē sunt qz se ac alia male spectauerāt. nec in se ⁊ alijs deū cognouerāt. Tace ergo ⁊ gaude te in sortē misterij huius ascitum a deo. ⁊ ser equo animo vitę molestias. vt transire possis ad diuinarum rerum celeste spectaculum.

Comparatione rerum inequalium probat meliorē esse vitam sanctam cū aduersis q̄ vitam felicem cum vicis.

Capitulū .xliij.

Aliud ē qđ ideo te cū volo p̄currē vt ad diuinā sapiam magis intētus ei⁹ te bonitati credas securi⁹. Empedocles autor ē licet id sibi vsurpet Aristoteles q̄ttuor eē mortaliū rez semia p̄mitiua. q̄ nunc cupam⁹ elemēta Ignē Aerē Aquā ⁊ Terrā. Hęc ita p̄traria sunt vt etiā p̄ueniāt sic colligata sunt. vt annuli quattuor iuicē se p̄plexi. Ignis qđ de fecatissimū ē elemētū. p̄ siccitatē terre p̄ner⁹. Ep̄ frigiditatē terra aque p̄ humiditatē Aqua aeri. p̄ caliditatē Aer igni. Quattuor iste p̄mę qualitates Caliditas. frigiditas. hūditas. siccitas. ita p̄iungatē sūt in elemētis. vt qualibet earz bis repxtita p̄binatiōes q̄ttuor reddāt. Qđ si q̄ras q̄ p̄binatiōnū istaz p̄stātiōz. respōdebo: videri eam q̄ in nobilissimo elemēto sit posita. hoc ē siccitas ⁊ caliditas q̄ est in igne. Si sō vera istarū qualitātū sit nobilior q̄ras. nō erit absurdū caliditati dare p̄ncipatus. qđ eam p̄mū elemētū ⁊ si p̄municat. neqz em̄ p̄p̄riā bz. nō nisi tñ aeri scđo sibi in dignitate cōicat. siccitatē vero ⁊ terra p̄ncipat. Uicē em̄ iure nobilius id qđ in secundū. q̄z id qđ in quartū a p̄mo diffundit. nā meliora meliorib⁹ natura p̄iungit. Uides igit vt hęc miro mō sibi cohercant. ⁊ in p̄pabili artificio colligent. hoc qđē viderit phi. at aliā rez p̄iungatiōem nō viderūt. quā volo (si placet) paucis explicem⁹. Quattuor in vniuerso genera sunt vitę. Nūdana. infernalis. purgatores. celestis. hoc ē mun⁹

dana ad celestē. quod terra ad ignem Sicut em̄ terrę siccitatē ⁊ frigiditatem damus. sic mūdane vitę attribuum⁹ p̄ frigiditate in mūdiciā. p̄ siccitate leticiam Qui em̄ scđm mūdicitatem vitam ducit. si sunt de quibus dicitur tympanum ⁊ citharam. ducūt in bonis dies suos. ⁊ in puncto ad inferna descendunt. In q̄b⁹ rebus vir sapiēs cum immūdiciā leticiā exp̄sit. nō em̄ ad inferna descendere dici possent. nisi essent vicijs inuoluti. Celesti vitę damus cū sanctitate leticiam. In purgatoriam s̄o que est vitę celesti. qđ est aer ignis. sanctitatem a celesti derivam⁹. eamq; tristitię copulamus. q̄ tristari oporteat. q̄ torquent. Infernali autē que oīno a celesti sicut aqua ab igni diuersa est attributa est immūdicijs coniuncta tristitię. Sunt igit̄ tot qualitatum combinatōes in quatuor. in his vitis quot ⁊ in elementis Verum ille corporeę. iste sp̄iales. q̄ sunt sanctitas ⁊ leticia sanctitas ⁊ tristitia. immūdicia tristitia. leticia immūdicia. Sed restat dubitatiōi respondere. Videor em̄ infernalem vitam mūdane p̄ponere: cum illam a que p̄. ro. ⁊ istam terrę. dicimus hoc ideo nos fecisse q̄ sicut aqua est tellure subtilior ac imaterialior. sic ⁊ infernalis vita iam terreis defuncta corpibus quatenus defecatio. catenus videri possit esse p̄stantior. q̄ si p̄tendas meliorem oīno esse mūdane vitam. respondebo ⁊ terram in multis a que p̄ferendā. Sed age hec p̄termitram⁹. sequamur ea que plus habet euidētię. ⁊ min⁹ audacię p̄ vtilitatis. ⁊ min⁹ ambitōis Mundana ergo vita cū celesti comunem habet leticiam. At infernalis a que p̄parata cum celesti habet sicut cum ignea aqua. nullum p̄meritum est em̄ tristis ⁊ sordida. At celestis leta ⁊ sancta Purgatoria s̄o aeri colata. q̄ sancta est ⁊ tristis. infernali assimilata ē in tristitia. in sanctitate celesti: si ergo quis q̄rat que istarū combinatiōnū sit potior. nōne respondebit cum sanctitate p̄stare leticiam. Quid em̄ his meli⁹ excogitari p̄t. Si vero querat que duarū qualitatum sanctitatis. scz ⁊ leticię p̄ferēda sit. respondebim⁹ eadem rōne p̄ponendā esse leticię sanctitatē. qua siccitati caliditatem paulo ante p̄tulim⁹. q̄ videlicet sanctitas est in quo scđm p̄mo. p̄stabilius optimo coniungat. Nam purgatoria que p̄cellit mundanam celesti in sanctitate coniuncta est. Quorsum hec putas alti⁹ repta Nempe vt ex rebus naturalibus oñderem lōge p̄stantius esse cū sanctitate tristari more illoz q̄ degunt in purgatorio. q̄ inter sordes ⁊ inopiā more suo exultare. quoz vita est in cœno volutari. Aegrotantiū s̄o vita vt est omnium sanctorū comune iudicium: si bene (vt debet) p̄gritudines ferat. nō mūdane vita est sed purgatoria. si purgatorē indiget si autem nō egent. in egritate tutela est fortutum. p̄ximo ad sanctitatē hortamentuz. vtriq; meritorū augmentū. Vide iam vbi sis. eo em̄ ratiocinādo deduc⁹ es. vt tibi necario fatendū sit lōge melius esse poenas ferre cū sanctitate

Liber Secundus

q̄ in vite turpitudinē letari. S; paulisper ad elemētōz speculatōem rede
amus. Ignis supne vbi cœlo iungit: est defecatioz. vbi aerē circuit. in ae
rem regenerat. Aer vbi ignē ptingit. est rarioz. Clarioz. vbi aque pmutis
tur. densoz. obscurioz. nebulis em̄ ⁊ vaporib⁹ affect⁹ imbibit aliene natu
re ptagium. Aqua vbi terre vicina est. terrestrioz est: vbi magis distat.
purgatioz. limpidioz. Terra q̄ aquis abluit mūdior. vt harena: q̄ terra est
diluta. Inferioza igit̄ ea pte qua supioza ptingūt. melioza sunt. Purga
tozi ergo vita q̄ secūdo gradu est a celesti. ea parte qua celesti appropin
quat est melioz. appropiat at̄ p sanctitatem. q̄ si tm̄ conari ⁊ pficere pos
ses. vt haberes cum sanctitate letitiam. more aploz. ⁊ q̄ scriptum est.
Ibant apli gaudētes a p̄spectu cōcili: qm̄ digni habitū sunt p̄ noie iesu
cōtumeliā pati: iam purgatoria vita trāsiret in celestem. esetq; homo
nō terren⁹. sed celestis. cum Aplo. iam nō tu viueres. s; viueret i te chri
stus. Laborandū igit̄ quoad fieri potest: vt in hoc vite breuis purgatorio
vitiē sancte iucūdeq; valeas. q̄ si facēs. iam beatitudini vicin⁹ celestē in
terris vitā incipes. ⁊ sicut aer igni ptingit: par ab ignis natura seiuu
git. Sic hō paries ⁊ gaudens videt̄ in angeloz trāsisse cōsortium. Huic
Paulus dicebat: nrā autē p̄uersatio est in cœloz ⁊ alios exhortat̄ clamās
Que sursum sunt q̄rite: non q̄ sup̄ terrā: q̄ sursum sunt sapite. ⁊ in psal
mo dicit. cor meū ⁊ caro mea cōspulauerūt in deū viuū.

Quod tolerātia aduersitatū facit breuiorem trāsi
tum ad paradysum. Ca. xlv.

Audi (precor) ⁊ aliqd̄ insipientie mee sustine. Si dicat tibi deus:
vbi triginta annos in hac vita. ⁊ totidem post mortem in purga
torio egeris. protinus in cœlum admitteris. Dic sodes. si cœli gau
dia recte estimaueris. nonne longa magis esset votis expectandū. vt pur
gatorij tempus cum vite spacio que nō breuis esse potest. simul excurreret.
⁊ vtrūq; vita scz ⁊ purgatio vnā eademq; periodo finem acciperet. q̄
cœli mox cōsors fieres. quam post vitam que nō nisi laboriosa ⁊ erum
nosa esse potest. maioribus iterum cruciatibus destinari: ⁊ a cœli deside
rio tandiu fraudari. via ad bonum quāto compēdiosior. tāto optabilior
quia melior. Habes igitur p̄cipua dei liberalitate. Munus hoc mag
num ⁊ singulare. quod multis p̄cibus impetrādum. quod magno esset p̄
cio commendum: q̄ videlicet si equo animo fers. viuus simul ⁊ purgaris.
Utere igitur tāto dei beneficio. nec sinas occasiōem hanc tātam euolare.
ferunt em̄ fortunam duas habere comites. occasiōem. ⁊ poenitētiā. ⁊
cum ad quenq; venerit: offerre primū occasiōem. eam cum oblata est. nō

Liber Tertius

arripienti reliquere poenitentiam. quā greci dicūt *μετάνοιαν*. Quo datur intelligi occasiōem sp esse vel querendā vel expectādā. et qui inuentam vel repertam neglexerit. solitum poenitere. Patriādi ergo tam p̄ clari ac salutaris negocij opportunitate amplectare. et q̄ eam tibi obtulerit: Deo grās age. Nā si sic egeris. ista corporis tui terra. quasi opportuna nos imbrēs accipies et coloni verſata ligonib⁹ quo magis vexabit tanto vberiores afferet fructus. et tandē discēs nō illulum te a domino. Sed ad petram hoc est ad christum. vt sordeſ excuteretur. allisum. et mox vt viueret hic desicris. sine vilo more interſtitio in celo renasceris. et simul erit purgatorio et vite satisfactum.

Venerandi Fratris Baptiste Mantuani Carmelite Theologi. Flagoges ad patientiam Liber Tertius

Quattuor virtutes plurimū valere ad tolerantiam
Capitulum primum.

Quā hōiem natura fragilem tot morbis expositum: tot malis obiectuz difficile est nō frāgi: vel nō inflecti necessariū arbitror te admonē: vt quattuor p̄cipue virtutib⁹ munire te studeas. quarū p̄sidio vim oēm flagelloꝝ facili⁹ feras. De sunt quas p̄mo libro pollicebamur *firmissime patientie sustinet edificium. Et q̄q̄ supra dixim⁹ cataphractum esse oportere. q̄ velit cū diabolo pugnare. in et plenisq̄ sufficit ad victoriam leuis armatura: Pictae⁹ mityleneus vn⁹ ex septē sapiētib⁹ cum de agri cuiusdā possessiōe iter Atheniēses et mitylēges armis certaret: ipse cū Phrynone Atheniēsiū duceret Pancratiastes et Olympionices fuerat. singulari certamie pugnare istinuit. rete igit̄ Clypeo reges Phrynonem inuoluit. et cum interemis Dauid adhuc adoleſcētul⁹ sterit cōtra gigantem lozicātū. ocreatū. galcatū. et hastile haste ei⁹ erat quā si liciatōriū repentiniū p̄m at ferrū haste ei⁹ sexcetos fidos habebat ferri. Dauid baculo pastorali armat⁹ et funda gigantem nō expauit. et vicit. Dic ergo et tu diabolo. qd̄ et Dauid dixit Allophylo Tu venis ad me cū gladio et hasta et clypeo. ego at̄ venio ad te in nomine Dñi exercitū: dei agminum Israel. Prēdicte igit̄ virtutes tanto tibi vsui crūt. vt ceteras si ha*

Allophylo